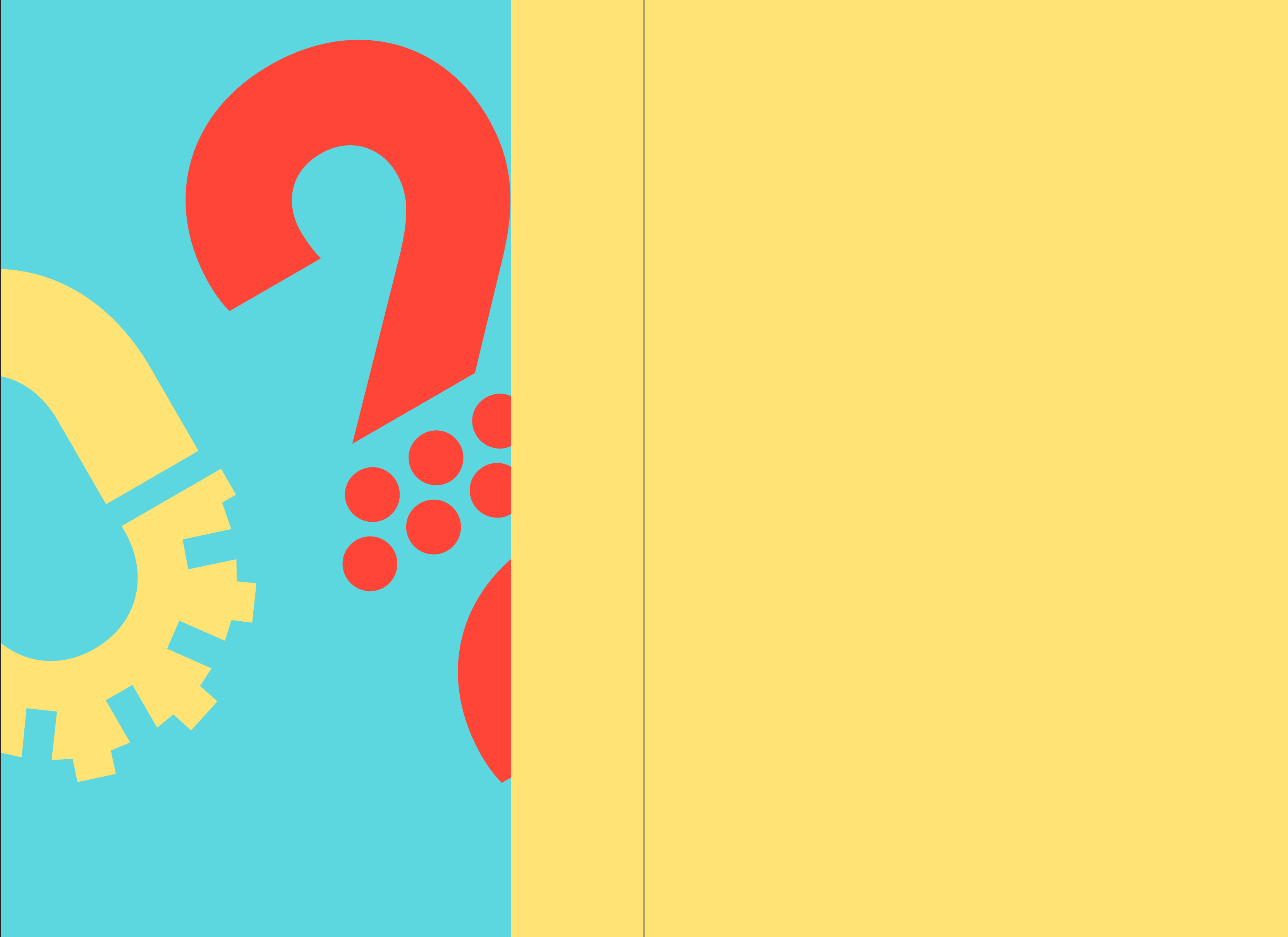

UNIVERSITY OF SOUTH ALABAMA 2020

UNIVERSITY OF
SOUTH ALABAMA

INTEGRATED

2020

BUNDESBANK

1. Voorwoord directie	10
2. Raad van toezicht	16
3. Het Bonnefanten	22
4. Bestuursverslag	28
Tentoonstellingen	30
Collectiebeheer en -documentatie	68
Aankopen 2020 - oude kunst	75
Aankopen 2020 - hedendaagse kunst	75
Schenkingen 2020 - hedendaagse kunst	77
Uitgaande bruiklenen 2020- oude kunst	79
Inkomende bruiklenen 2020 - oude kunst	80
Uitgaande bruiklenen 2020 - hedendaagse kunst	82
Publicaties	84
Educatie, publieksbegeleiding & inclusie	86
Diversiteit en inclusie	92
Communicatie & marketing	96
Events & ontvangsten	106
Samenwerkingsverbanden	110
Bonnefanten Kunstuitleen	114
Museumshop	118
Organisatie en codes	119
Risico-inventarisatie & evaluatie	125
Risicomangement en governance	126
Personeelsvertegenwoordiging (pvt)	130
Nevenfuncties	134
Financiën	138

In het museum staan tijdens het schrijven van dit verslag drie belangrijke presentaties te wachten op hun publiek. Helaas weerhoudt COVID-19 ons sinds december 2020 het museum open te stellen. Tijdens de laatste lockdown bouwden we twee bijzondere tijdelijke tentoonstellingen op: *Brueghel en tijdgenoten: kunst als verborgen verzet?* en het daverend overzicht *Engelenkeel* van de internationaal vermaarde Belgische kunstenaar Berline De Bruyckere. De laatste maakte onder meer nieuw werk dat geïnspireerd is door de COVID-19 pandemie. Naast deze twee tijdelijke tentoonstellingen legden we de afgelopen maanden de laatste hand aan een nieuwe permanente presentatie: een nieuwe eigen zaal voor het Maastrichts zilver door de eeuwen heen, dat glinsterend staat te wachten. Bij de - hopelijk spoedige - heropening van het museum kunnen we met trots zeggen dat we in het afgelopen jaar onder andere hard gewerkt hebben aan de drie prachtige presentaties voor een hernieuwde inspirerende kennismaking met het Bonnefantien.

2020 begon goed voor het Bonnefantien. Een aantal belangrijke projecten werd afgerond. Zo werd de nieuwe huisstijl geïntroduceerd en kwam de totale collectie online beschikbaar. Onder het motto 'het andere werken' werd de nieuwe kantooromgeving in gebruik genomen en de vernieuwde ICT geïmplementeerd.

In januari 2020 stonden vanuit 2019 nog twee belangrijke tentoonstellingen. *Bumped Body* van de in Nederland nog grotendeels onbekende Dusseldorfer kunstenaar Paloma Varga Weisz en *Tierra Firme* van Jan Hendrix. Een Nederlander met Limburgse roots, woonachtig en werkzaam in Mexico City, met een oeuvre dat globalisering en internationalisme onderzoekt.

Begin februari opende de omvangrijke overzichtstentoonstelling *The Absence of Mark Manders*. Veel mensen bezochten deze expositie met veel enthousiasme. Ook kocht het Bonnefanten werk van Manders aan. Manders kan gerekend worden tot de verhalende Zuid-Nederlandse kunsttraditie, met een eigen beeldtaal, en past zo in het beleid van het Bonnefanten.

De collectie presentatie *Beating around the bush #6: Scenes from the Anthropocene* opende begin maart 2020 tijdens TEFAF Maastricht, op de valreep van de coronapandemie. In *Scenes from the Anthropocene* werd de dunne lijn onderzocht tussen het gebruik maken van en het breken met systemen die de mens zelf heeft bedacht en gemaakt. We wisten niet dat dit thema zo voorspellend zou blijken te zijn: half maart breekt de pandemie COVID-19 met alle gekende systemen. Vanaf dat moment stond Nederland, de wereld en daarmee ook het museum in het teken van corona. Half maart ging Nederland op slot. Ook musea en de culturele sector kregen het vanaf die tijd zwaar.

Het museum ging gedurende het jaar dicht en soms (beperkt) open en de medewerkers bewogen mee in de overheidsmaatregelen. Er kwamen twee 'anderhalve meter' werkgroepen, één voor kantoor en één voor het museum, bestaande uit medewerkers. Vanaf half maart 2020 werkten de meeste medewerkers thuis. Met pijn in het hart zagen we hoe ons publiek

van de ene op de andere dag verstoken bleef van de betekenisvolle artistieke, educatieve, intellectuele, en culturele ervaringen die het Bonnefanten zo graag met hun deelt.

Hoewel het natuurlijk niet te vergelijken is met het echte museumbezoek hebben we onze online activiteiten in de lockdown periode geïntensiveerd. Gelukkig konden we vanaf 1 juni weer in overeenstemming met het opgelegde museale coronaprotocol mondjesmaat mensen toegang bieden. In september lukte het nog om een retrospectief over Ger Lataster te openen, én de belangrijke internationale groepstentoonstelling *SAY IT LOUD*, een presentatie in het kader van het nationale samenwerkingsproject Musea Bekennen Kleur. De kunstenaars in deze tentoonstelling reflecteren in hun werk op vraagstukken van diversiteit, beeldvorming, diaspora, het koloniale verleden en de doorwerking daarvan in het heden. De tentoonstelling *Voice Over*, samengesteld door de Israëlische gastcurator Maayan Sheleff werd voltooid tijdens de tweede lockdown en was nadat het museum weer open ging slechts 6 weken te zien.

De pandemie bleek desastreus voor de kunsten, voor de inkomsten, én voor het publiek, dat voor bijna het hele jaar kunst wordt ontzegd. Ondertussen zag het museum zich genoodzaakt om zichzelf opnieuw uit te vinden. Tentoonstellingen werden verplaatst en verlengd, de winkel en de kunstuitlenen gingen dicht, activiteiten werden geannuleerd en COVID-19 aanpassingen doorgevoerd.

Een grote opsteker was de toezegging dat het Bonnefanten in de Basis Infrastructuur van het Rijk is opgenomen voor de cultuurperiode 2021 tot en met 2024. De Provincie Limburg heeft toegezegd dit bedrag in 2021 ter grootte van € 264.000 te matchen. Dit geeft vertrouwen voor de toekomst.

In mei vertrok zakelijk directeur Sandra Holtjer. Zij werd vanaf 1 november opgevolgd door Els van der Plas. Nico Gerardu vertrok eind 2020 als lid van de raad van toezicht en werd opgevolgd door Lieve Schouterden die zijn rol in de auditcommissie overneemt. Wij zijn Sandra Holtjer en Nico Gerardu zeer dankbaar voor hun jarenlange belangrijke bijdragen aan het museum.

Financieel miste het museum de inkomsten uit ticketsales, events en verhuur, de winkelomzet en de verhuur en verkoop via de Kunstuitleen. Gelukkig compenseerde de nationale en provinciale overheid een deel van deze verliezen, waardoor we ook de gevolgen van de sluiting in de eerste maanden van 2021 het hoofd kunnen bieden.

Ondertussen missen wij natuurlijk onze bezoekers en we staan dan ook te popelen om weer kunst en schoonheid te presenteren aan een zo groot en divers mogelijk publiek en daarmee het leven van mensen te verrijken en hen te helpen om de wereld waarin we leven beter te begrijpen. We kunnen niet wachten om weer open te gaan!

Stijn Huijts, artistiek directeur
Els van der Plas, zakelijk directeur

Het Bonnefanten wordt bestuurd volgens het raad van toezicht-model, waarbij de directie verantwoordelijk is voor de dagelijkse sturing en de raad van toezicht toeziet op het beleid van de directie. De raad van toezicht staat de directie met raad en daad bij en heeft een belangrijke klankbordfunctie.

De raad van toezicht volgt de Governance Code Cultuur, welke staat voor goed bestuur, adequaat toezicht en transparante verantwoording.

De raad van toezicht heeft viermaal vergaderd in 2020, namelijk 27 maart, 28 mei, 28 september en 9 december. Belangrijke onderwerpen in dit jaar waren COVID-19, de BIS aanvraag voor het ministerie van OCW, het vertrek en de aanstelling van de zakelijk directeur en visieontwikkeling rondom diversiteit en inclusie bij het Bonnefanten.

Ook voor het Bonnefanten stond 2020 in het teken van de COVID-19 pandemie en de maatregelen vanuit het kabinet om de gezondheid van de bevolking te beschermen. Dit had grote gevolgen voor de culturele sector. Net als vele andere culturele organisaties kreeg het museum te maken met sluiting van het gebouw, de constante bijsturing van de programmering, de analyses van de financiële scenario's en toekomstvisies, het doorlopend informeren van publiek én medewerkers én het zeker stellen van de corona compensatiegelden van de overheid voor 2020 en voor 2021. Uiteraard deelde de raad van toezicht de zorgen van de directie en de medewerkers over deze moeilijke omstandigheden. Wij hebben de organisatie en de directie zoveel mogelijk bijgestaan in deze moeilijke tijd. De raad van toezicht is de directie en de medewerkers ook dankbaar voor het doorzettingsvermogen en de getoonde verantwoordelijkheid gedurende de pandemie.

De Provincie Limburg en de Stedelijke Cultuurregio Zuid hebben het Bonnefanten aangewezen om in aanmerking te komen voor subsidie vanuit het rijk. De aanvraag bij het ministerie van OCW in het kader van de Basis Infrastructuur (BIS) die werd beoordeeld door de Raad voor Cultuur, en de matching van de Provincie, zijn mede begeleid vanuit de raad van toezicht. De Raad voor Cultuur nam nog een voorbehoud met zijn ‘Nee, tenzij’ advies. De door de RvC gestelde vragen en het voorbehoud heeft het museum goed weten te beantwoorden en pareren. De raad van toezicht is bijzonder verheugd met het resultaat dat het Bonnefanten nu in de BIS is opgenomen. Ook is verschillende malen gesproken met het gouvernement over de matching van de BIS gelden. Tot onze grote vreugde heeft de Provincie Limburg voor 2021 de BIS bijdrage gematcht.

Per 1 mei 2020 hebben we mevrouw Lieve Schouterden en de heer Sem Wigman verwelkomd als nieuwe leden van de raad van toezicht.

Per 1 juni 2020 heeft Sandra Holtjer na acht jaar het Bonnefanten verlaten. De raad van toezicht is haar dankbaar voor haar enorme inzet en betrokkenheid als zakelijk directeur. Onder haar leiding heeft het museum de bedrijfsvoering voor een groot deel geprofessionaliseerd. Ook heeft zij bijgedragen aan de verjonging van het personeelsbestand en aan de herinrichting van zowel de front-office als de back-office van het museum.

Met het executive search bureau Ebbinge heeft de raad van toezicht een nieuwe zakelijk directeur gezocht. Deze werd voor de zomer gevonden in de persoon van Els van der Plas. De raad van toezicht en de directie zijn verheugd met de komst van Van der Plas, die door haar opzegtermijn pas 1 november kon starten. Wij zijn dankbaar dat artistiek directeur

Stijn Huijts van juni tot november ook de taken heeft waargenomen van de zakelijk directeur, ondersteund door de controller en medewerker personeelszaken.

De raad van toezicht draagt tevens zorg voor de evaluatie en het functioneren van de (statutaire) directie. De bezoldiging van de statutaire directie valt binnen de kaders van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen.

Op 28 september vond het jaargesprek met de artistiek directeur plaats in aanwezigheid van de voorzitter en de heer Gerardu.

De Raad stelde in de vergadering van 9 december 2020 vast dat Sem Wigman secretaris en Lieve Schouterden de penningmeester van de raad van toezicht zijn.

Met de nieuwe voorzitter van de auditcommissie en de nieuwe zakelijk directeur zijn de cijfers onder de loep genomen. Duiding en analyse ten behoeve van sturing en bijsturing zullen de volgende jaren aandacht krijgen. Ook gaf de raad van toezicht akkoord aan de directie voor de bestemming van het overschot van de compensatiegelden voor 2021. (Voor bestemming resultaat zie hoofdstuk Financiën)

De raad van toezicht heeft in 2020 twee maal overlegd met de Personeelsvertegenwoordiging.

De raad van toezicht heeft in de vergadering van 29 maart 2021 het bestuursverslag 2020 en de jaarrekening 2020 vastgesteld. Vaststelling van de jaarrekening strekt tot decharge van de directie voor het beheer en van de leden van de raad van toezicht voor hun toezicht daarop. De jaarrekening is door RSM Netherlands Accountants N.V. gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring van de onafhankelijke accountant.

Deze verklaring treft u aan op pagina 188 en verder. Wij kunnen ons verenigen met het in de jaarrekening opgenomen voorstel van resultaatbestemming.

Jaarlijks vindt er een schriftelijke zelfevaluatie plaats van de raad van toezicht. De zelfevaluatie van 2020 is in verband met de nieuwe samenstelling van de raad van toezicht verplaatst naar 2021.

De leden van de raad van toezicht van Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefantenmuseum) beschikken allen over één of meer van de volgende competenties: financieel-economische deskundigheid, HRM- en bedrijfskundige deskundigheid, juridische deskundigheid, kunst- en cultuurhistorische deskundigheid, kennis van diversiteit en inclusievraagstukken, affiniteit met politiek, bestuur en overheid en affiniteit met de markt/commerciële sector.

De raad van toezicht bestaat ultimo 2020 uit vijf leden:

- C.P.W.J. Stienen, voorzitter
- prof. dr. Mr. R.M. Letschert, vicevoorzitter
- L. Schouterden, penningmeester
- S. Wigman, secretaris
- prof. dr. C.J.M. Zijlmans

Eind 2020 werd afscheid genomen van de heer Nico Gerardu. We willen hem van harte bedanken voor zijn inzet voor het Bonnefanten.

Het Bonnefanten heeft de intrinsieke waarde en de onafhankelijkheid van de kunst hoog in het vaandel staan. Dat laat onverlet dat het museum zich ervan bewust is dat die kunst niet los te zien is van de maatschappelijke dynamiek waarin zij ontstaat. Technologische ontwikkelingen, digitalisering, klimaatverandering, migratie en sociale rechtvaardigheid op het gebied van diversiteit en inclusie zijn onderwerpen die niet alleen de boventoon voeren in het maatschappelijke debat, het zijn ook thema's waarop hedendaagse kunstenaars reflecteren in hun werk. Zij hebben daarmee invloed op de wijze waarop het museum als publieke instelling invulling geeft aan zijn maatschappelijke taak.

Musea kunnen mensen helpen om de complexe wereld waarin zij leven beter te begrijpen door hen via de kunstbeleving en -educatie een ander perspectief te bieden op de werkelijkheid. Het museum formuleert zijn missie dan ook als volgt:

Het Bonnefanten biedt meerstemmige en betekenisvolle artistieke, educatieve, intellectuele, en culturele ervaringen aan een breed en divers publiek. We verrijken daarmee het leven van mensen en helpen hen om de wereld waarin ze leven beter te begrijpen.

Het Bonnefanten wil zich op zelfkritische wijze verhouden tot die dynamiek, enerzijds door een vinger aan de pols te houden van de plaats en tijd waarin het museum zich ontwikkelt, anderzijds door met overtuiging de eigen intrinsieke waarde en kwaliteit van de kunst uit te dragen op basis van een vooruitstrevende en onderscheidende artistieke koers en in het verlengde daarvan een duidelijke regionale, nationale en internationale positionering. Daarmee manifesteert het Bonnefanten zich zowel in maatschappelijk als artistiek opzicht als een signalerend museum, een museum dat zichzelf steeds opnieuw definieert door zijn kerntaken (collectie, presentatie en educatie) te herijken in de context van die veranderen- de maatschappelijke werkelijkheid. Meerstemmigheid en inclusie staan daarbij hoog in het vaandel.

De kernkwaliteiten waarin de visie van het Bonnefanten tot uitdrukking komt, zijn:

Algemeen

Professioneel

Het Bonnefanten committeert zich aan de hoogste internationale professionele maatstaven, zowel vakinhoudelijk als op het gebied van governance en museale beroepsethiek. We spiegelen ons voortdurend aan best practices in ons vakgebied. Mede daardoor is het Bonnefanten een betrouwbare en gerespecteerde speler in de nationale en internationale museumwereld.

Thuishaven

Het Bonnefanten is een gastvrije en inclusieve thuishaven voor een breed en divers publiek en zet in op actieve betrokkenheid van regionale communities.

Lerend museum

Het Bonnefanten is vernieuwend en voorbeeldstellend op het gebied van educatie, participatie en talentontwikkeling. Daarnaast biedt het museum in samenwerking met regionale partners ruimte aan een kritische dialoog over actuele maatschappelijke onderwerpen, in de vorm van lezingen, symposia en debat.

Specifiek

Nieuwsgierig

Het Bonnefanten biedt zijn publiek een meervoudig en interdisciplinair perspectief van onderscheidende kunstgeschiedenissen. Of het nu gaat over oude kunst of hedendaagse kunst, het museum getuigt van nieuwsgierigheid als het gaat om kunstpraktijken buiten de gebaande paden en om raakvlakken en crossovers tussen de beeldende kunst en andere disciplines, en wil zijn publiek laten delen in die nieuwsgierigheid.

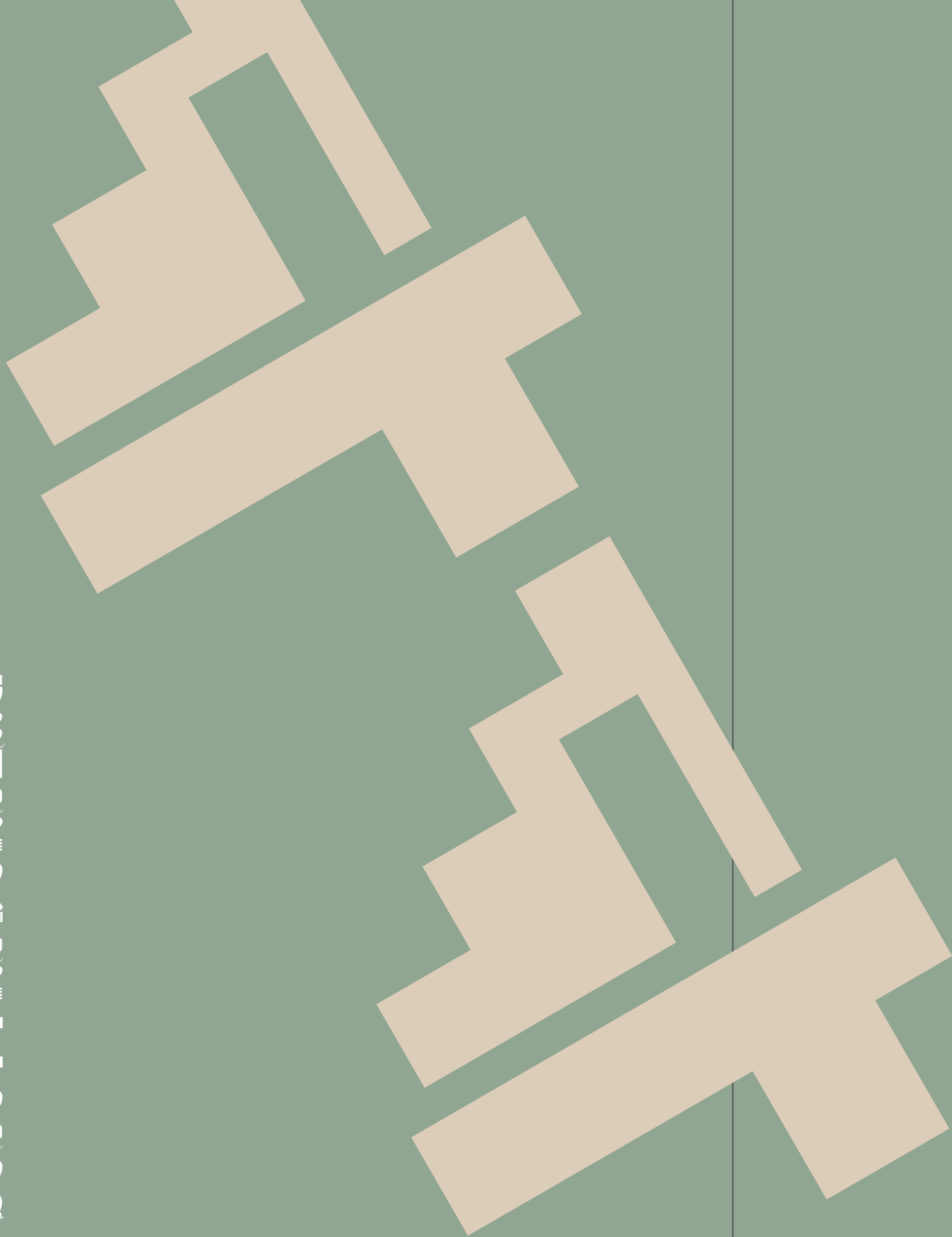
Signalerend

Al in een subsidiebeschikking van 2017 stelde het Mondriaan Fonds vast dat het Bonnefanten zich onderscheidt binnen de Collectie Nederland en een signalerende functie heeft. Als signalerend museum zijn we een vinger aan de pols van zowel artistieke als maatschappelijke ontwikkelingen. Het museum heeft een eigenzinnige antenne ontwikkeld voor de 'verborgen canon' van kunst en kunstenaars die niet (of nog niet) in de meeste andere musea worden getoond en vervult daarmee een rol als *eye opener* en kompas voor zowel vakgenoten als het brede publiek. Meer in het bijzonder zet het Bonnefanten in op narratieven die de geografische en/of culturele grenzen van de dominante westerse canon overstijgen of zich daarbuiten afspelen.

Kunstenaaismuseum

Het Bonnefanten kiest bewust voor een intensieve samenwerking met hedendaagse kunstenaars in de vorm van solotentoonstellingen en bijzondere collectiepresentaties. Het museum faciliteert kunstenaars, waar mogelijk en relevant in het kader van een tentoonstelling, bij de realisatie van nieuw werk.

Bij alle projecten en presentaties oriënteert het museum zich speciaal op de 'verborgen canon' van kunst en kunstenaars die (nog) niet op alle mainstream podia te vinden zijn. Een consequente omarming van het ooghoek-principe en de bewuste oriëntatie op een alternatieve canon brengt in de praktijk ook nieuwe verantwoordelijkheden met zich mee. Als logische consequentie is het Bonnefanten zich de laatste jaren actief gaan richten op de onderbelichte kunstpraktijken die een ander, diverser perspectief op de wereld bieden dan dat van de traditionele westerse paradigma's, zoals de regio's Latijns-Amerika, Afrika, Azië en het Midden-Oosten. Waar mogelijk worden steeds vaker ook de dwarsverbanden tussen de oude, moderne en hedendaagse kunst zichtbaar gemaakt, in de vorm van presentaties met een transhistorisch karakter.

Tentoonstellingen

Paloma Varga Weisz: *Bumped Body*

6 oktober 2019 - 2 februari 2020

De overzichtstentoonstelling *Bumped Body* van Paloma Varga Weisz (Mannheim, Duitsland, 1966) was voor het grote publiek de eerste kennismaking met het figuratieve oeuvre van deze Düsseldorfse kunstenaar die in Nederland grotendeels onbekend is, maar internationaal gestaag aan de weg timmert.

In *Bumped Body* presenteerde het Bonnefanten een persoonlijk en indringend oeuvre met nog nooit eerder vertoonde werken, inclusief haar sleutelwerk *Galgenfeld* (2003) dat inmiddels in de collectie van het Bonnefanten is opgenomen.

Varga Weisz' praktijk beweegt zich soepel tussen houtsnijwerk en keramiek, tekening en aquarel, theateraal environment, film en geluidswerk. Met deze disciplines en media riep ze in *Bumped Body* een betoverende wereld op met maskerades, vermommingen en rolwisselingen waarin eigenaardige wezens de toon zetten. Lichamen, zowel van

mannen als vrouwen, bezitten in dit Alice-in-Wonderland-universum geen vaste vorm. Het symbolische universum van Paloma Varga Weisz is gebaseerd op haar persoonlijke leven en ervaringen in een huiselijke gezinssituatie. Haar werk roept vragen op over identiteit en feminisme, zoals historische stereotypering en objectivering van het vrouwenlichaam, creativiteit en moederschap. Varga Weisz creëert daarnaast nieuwe vrouwelijke zinnebeelden over universele thema's. Het werk zit vol echo's naar de kunst- en cultuurhistorie van het Maas-Rijn-gebied. De materiële, cultuurhistorische en iconografische tradities klinken door in de keuze van materialen en ambachtelijke bewerking, symbolische voormentaal en existentiële thematiek. Bij de tentoonstelling verscheen het kunstenaarsboek getiteld *Bumped Body* met een tekstbijdrage van senior curator hedendaagse kunst Paula van den Bosch.

Bumped Body reisde na 2 februari 2020 deels door naar het prestigieuze Henry Moore Institute in Leeds, waar de tentoonstelling op 27 februari 2020 opende

maar helaas wegens COVID-19 pandemie vrijwel de gehele duur van de tentoonstelling niet toegankelijk was voor publiek. Het werk *Glory Hole* (2015) uit de tentoonstelling reisde door naar het Franse Le Consortium in Dijon, waar de installatie in de vierde editie van L'Almanach was opgenomen.

Jan Hendrix:
Tierra Firme

26 november 2019 – 26 april 2020

De overzichtstentoonstelling *Tierra Firme* van Jan Hendrix (Maasbree 1949) kwam tot stand in samenwerking met het MUAC in Mexico en werd samengesteld door de internationaal vermaarde gastcurator Cuauhtémoc Medina. In *Tierra Firme* (in het Nederlands Vasteland) verwees Hendrix naar de aanblik van de kustlijn, een mythische toespeling op het kolonialisme en op een herziening van de natuurgeschiedenis. Daarmee bood de tentoonstelling een reflectie op de rol die gravures en tekeningen hebben gespeeld in de beeldvorming van de eerste fase van de globalisering.

Al sinds zijn studie aan de Jan van Eyck Academie voelt Jan Hendrix zich aangetrokken tot het beeld van de reiziger, zoals we dat aantreffen in verscheidene gravures, boeken, fotoalbums en documentaires. Zijn eigen ervaring als immigrant (hij vertrok in 1975 met een studiebeurs naar Mexico en bouwde daar een succesvolle carrière op) heeft ook

invloed gehad op zijn relatie tot de grafische kunst en hoe die heeft bijgedragen aan de vormgeving van de wereld. Het werk van Hendrix biedt een herinterpretatie van de natuurgeschiedenis geschreven door kunstenaars-reizigers en de verhalen over het (politieke) landschap waarmee de Europese kolonisatie gepaard ging. Vanuit zijn analytische visie op de relatie tussen het landschap en de weergave daarvan op papier, heeft Hendrix monumentale series ontwikkeld, die resulteerden in een stijl die het midden houdt tussen onderzoek en evocatie. Hendrix heeft intensief samengewerkt met diverse internationale schrijvers in het vervaardigen van bijzondere boeken in beperkte oplage.

Een van de boeken in de tentoonstelling was het boek *VI van de Aeneis*, een dichtbundel van Seamus Heaney, Nobelprijswinnaar voor de literatuur. Na diens overlijden vergezeldde Hendrix de bundel met zeefdrukken van zwarte oppervlakken, die het landschap en silhouetten van cactussen in Yagul (Mexico) voorstellen. Deze contrasteren met zeer fijne witte lijnen die verwijzen naar ravijnen,

stekels en zenuwuiteinden. De prenten zijn later vertaald naar een reeks grote monumentale Jacquard tapijten, die ook te zien was in de tentoonstelling. Bij de tentoonstelling verscheen een catalogus.

The Studio #2: Morena Bamberger, *Ethereality*

26 november 2019 – 12 april 2020

The Studio biedt een podium aan kleinschalige solo-presentaties waarin kunstenaars verslag doen van recente ontwikkelingen in hun werk. In deze tweede studiopresentatie was het de beurt aan Morena Bamberger (Roermond, 1994), die met *Ethereality* een nieuwe installatie presenteerde naar aanleiding van een reis naar Zwitserland. *Ethereality* is een samentrekking van twee woorden met een tegengestelde betekenis: ethereal en reality. De installatie met videobeelden toonde een vreemdende mix van toelozende, ongrijpbare fantasie en alledaagsheid, wat kenmerkend is voor deze kunstenaar.

Haar mysterieuze wereld tovert ze tevoorschijn met simpele materialen als afdekplastic, glitterstoffen en polystyreenplaten die ze beschildert met pastelkleurige verf; met roterende molentjes die beweeglijke glimlichtjes als sterrenstof door de ruimte laten dwarrelen; met her en der geprojecteerde videobeelden die

een wereld tonen tussen de realiteit en een droom. Voor de film ging Bamberger op een spirituele reis in de Zwitserse bergen, een soort van vision quest zoals ze het zelf noemt, om dichterbij haar intuïtie te komen en om haar kwetsbaarheid en kracht te ervaren. De wens harmonieuze verbindingen te creëren tussen mensen, dieren en landschap lijkt te verklaren uit Bambergers achtergrond.

Zij groeide op in een woonwagenkamp in de buurt van Roermond, maar maakte zich los van de zeer hechte Sinti gemeenschap om als eerste in haar familie te kunnen studeren. Morena Bamberger is de eerste ontvanger van het Limburg Beeldende Kunst Stipendium (LBK), een nieuwe beurs ingesteld door de Provincie Limburg ter gelegenheid van het afscheid van Lex ter Braak als directeur aan de Jan van Eyck Academie. Het stipendium wil het werk van jonge Limburgse kunstenaars stimuleren en onder de aandacht brengen van een groter publiek. Het stipendium behelst een werkperiode aan de Jan van Eyck Academie, een tentoonstelling in *The Studio* en een geldbedrag van € 5000,-.

The Absence of Mark Manders

4 februari - 23 augustus 2020

Het Bonnefanten begon het nieuwe jaar met de omvangrijke overzichtstentoonstelling *The Absence of Mark Manders* (Volkel, 1968). In de tentoonstelling werd zichtbaar hoe Manders' bijzondere oeuvre zich op organische wijze ontwikkelt: van oud werk dat herzien is tot zijn nieuwste creaties.

De tentoonstelling vormde daardoor zowel een overzicht van Manders' werk als een nieuwe stap in zijn kunstenaarsproces. Al het werk dat Manders creëert maakt deel uit van een groot zelfportret: het 'Zelfportret als gebouw', zijn levenswerk waaraan hij sinds 1986 werkt. Dit zelfportret is door de jaren heen aangevuld en herzien. Het publiek ziet een momentopname van dit oeuvre dat altijd in beweging is. De zalen in de tentoonstelling *The Absence of Mark Manders* werden opgevat als ruimtes uit Manders' gebouw. De kunstenaar liet de werken 'achter' in drie verschillende gebieden: eerst kwam de bezoeker in 'De huiskamer',

daarna in 'Het museum', en tenslotte in 'Het atelier'. Volgens Manders konden alle werken omgewisseld worden, en ook in een andere context staan: "zoals woorden in een zin ook in verschillende combinaties gebruikt kunnen worden". In de tentoonstelling liep je door het zelfportret van Manders. Op de plek waar hij 'gedacht en gehandeld heeft'. De kijker kon zo heel dicht bij de kunstenaar komen.

Mark Manders behoort al jaren tot de belangrijkste Nederlandse kunstenaars en zijn werk is inmiddels ook groots vertegenwoordigd binnen de collectie van het Bonnefanten. Manders brak in 2013 op grote schaal door toen hij Nederland vertegenwoordigde op de Biënnale van Venetië, onder andere met het bijzondere werk *Mind Study*, dat na afloop van de Biënnale onderdeel werd van de collectie van het Bonnefanten.

Zijn werk is wereldwijd opgenomen in meer dan 50 internationale museumcollecties waaronder het Museum of Modern Art te New York, Moderna Museet te Stockholm, en het Muse-

um of Contemporary Art in Tokyo. Bij de tentoonstelling verscheen een kunstenaarsboek, getiteld *The Absence of Mark Manders*, met een tekst van artistiek directeur Stijn Huijts.

**Beating around the bush #6:
Scenes from the
Anthropocene**

6 maart 2020 - 3 januari
2021

Met het tentoonstellingsprogramma *Beating around the bush* onderzoekt het Bonnefanten sinds 2014 op onderzoekende wijze zijn collectie. In verschillende episodes worden werken uit de collectie in een dialoog gebracht met recente en voorgestelde aankopen. Iedere episode heeft een andere thematische invalshoek waarbij de afzonderlijke kunstenaarspraktijken en de museumverzameling als geheel met omtrekkende bewegingen worden verkend.

In de tentoonstelling *Scenes from the Anthropocene* waren kunstwerken te zien die in verband hielden met bepaalde aspecten van het antropoceen: het tijdperk waarin de mens de maat van alle dingen is, een wereld waarin maakbaarheid onbegrensd lijkt. Al duizenden jaren probeert de mens de wereld om zich heen niet alleen te doorgronden, maar ook te beheersen en naar zijn hand te zetten. Aanvankelijk bood het vermogen om verhalen

te verzinnen en met elkaar te delen voldoende houvast om zich te kunnen verhouden tot vraagstukken omtrent de schepping, het leven en de dood. Gaandeweg won echter de wetenschap steeds meer terrein en voltrok zich geleidelijk een onttovering van de wereld. De homo sapiens lijkt te evolueren tot homo deus – de mens als god.

Enerzijds boden de kunstwerken in de tentoonstelling aanknopingspunten voor een kritische reflectie op de ongekende mogelijkheden die de mens voor zichzelf heeft gecreëerd, zoals die tot uitdrukking komen in de verworvenheden op het gebied van wetenschap, kunst en welzijn. Facetten dus die we tot onze beschaving rekenen. Anderzijds was er aandacht voor de schaduwkanten van het antropoceen zoals het doorgeschoten geloof in de maakbaarheid, of de keerzijde van onze almaar groter wordende voetafdruk.

Met kunstwerken van: Gerrit van Bakel, Maria Barnas, Melanie Bonajo, Paul Chan, Zackary Drucker en Rhys Ernst, Alia Farid, Zheng Guogu, Camille Henrot, Domenico di Michelino, Danaë Moons, Ciprian Muresan, Saskia Olde Wolbers, Grayson Perry, Raymond Pettibon, Laure Prouvost, L.A. Raeven, Rod Summers, Marta Volkova en Slava Shevelenko, Evelyn Taocheng Wang.

Ger Lataster: fragmenten uit zijn leven en oeuvre

Gastconservator:

Ad Himmelreich, in samenwerking met Daniël Lataster
4 september - 3 januari 2021

Het Bonnefanten en de Provincie Limburg vierden de 100ste geboortedag van kunstenaar Ger Lataster met de gezamenlijke tentoonstelling *Ger Lataster: fragmenten uit zijn leven en oeuvre*. Ger Lataster (Schaesberg 1920 – Amsterdam 2012) werd gerekend tot de ‘Amsterdamse Limburgers’ en bepaalde met zijn abstract-expressionistische stijl in de jaren 50 mede het aanzien van de Nederlandse schilderkunst. Zijn werk is vertegenwoordigd in een groot aantal museale collecties in binnen- en buitenland, waaronder het Stedelijk Museum Amsterdam. In de tentoonstelling in het Bonnefanten en het Gouvernement aan de Maas waren o.a. monumentale werken te zien zoals de *Icarus Atlanticus* en *Spelende Kinderen* die Lataster in 1954 schilderde in opdracht van de Gemeente Heerlen.

Het voor hem belangrijke Icarus-thema was, in zowel inhoudelijk als vormtech-

nisch opzicht, van belang bij de ontwikkeling van Latasters expressieve, dynamische stijl. Hij noemde het zelf de ‘abstract-expressionistische methode’, deze bleef hij zijn leven lang hanteren. Eind jaren 30 studeerde Lataster aan de Maastrichtse Middelbare Kunstnijverheidsschool, waar directeur Jef Scheffers hem wees op moderne meesters als Henri Matisse en Paul Cézanne. Over die laatste kunstenaar zei Lataster later: “Het was alsof ik door de bliksem werd getroffen.

[...] Ik dacht, als er zoiets als het echte schilderen bestaat, dan is het dit.” Door de net uitgebroken Tweede Wereldoorlog komt Lataster in Amsterdam terecht, studeert verder aan de Rijksakademie van beeldende kunsten en verblijft er ook de jaren daarna. Willem Sandberg, de invloedrijke oud-directeur van het Stedelijk Museum Amsterdam, toonde veel interesse in zijn werk en kocht dat ook aan voor het museum. Sandberg betrok hem bij tentoonstellingen van Europese en Amerikaanse avant-garde schilderkunst, zodat Lataster ook bekend werd bij buitenlandse musea, verzamelaars en galeries.

Maar ook bij de groepstentoonstelling Jonge Schilders in het Raadhuis in Heerlen, samen met Limburgse generatiegenoten als Jef Diederen, Pieter Defesche en Marijanne van der Heijden. Dit gezelschap werd in de pers aangeduid als ‘Amsterdamse Limburgers’.

SAY IT LOUD

29 september 2020 - 18 april 2021

SAY IT LOUD is een presentatie met hedendaagse kunstenaars die zich in hun werk verhouden tot onderwerpen die samenhangen met diversiteit, het koloniale verleden, de beeldvorming of de interpretatie hiervan. *SAY IT LOUD* opende in de nasleep van de wereldwijde Black Lives Matter protesten, voor de gelijkheid van mensen van kleur en met een migratie-achtergrond.

De tentoonstelling maakt deel uit van het samenwerkingsverband Musea Bekennen Kleur, waarin Nederlandse musea onderzoek doen naar vraagstukken rondom diversiteit en inclusie binnen de museale sector. Het doel is om musea duurzaam te verenigen in hun streven om diversiteit en inclusie daadwerkelijk te verankeren in het DNA van de verschillende organisaties. De kunstenaars in deze tentoonstelling werken in verschillende media, van schilderkunst tot performance en van sculptuur tot videokunst. Allen hebben zij hun eigen speerpunten: hun werk raakt aan beeld-

vorming, migratie, diaspora, slavernij, vrouwenemancipatie, structurele economische en sociale uitbuiting, religie en oorlog. Wat hen verenigt is hun gezamenlijke wens de (kunst)historische canon te verbreden en diversifiëren. De kunstenaars kijken, veelal vanuit persoonlijke blik, terug op hoe de koloniale geschiedenis hen en de wereld om hen heen gevormd heeft.

Hun persoonlijke ervaringen verbinden ze aan grotere gebeurtenissen en processen, zoals slavernij, institutioneel racisme en seksisme, en beeldvorming. Ze onderzoeken hoe identiteit wordt gevormd en verbreden de canon met een rijke beeldtaal en scala aan (onderbelichte) verhalen. Het Bonnefanten besteedt al langer in zijn tentoonstellingsprogramma aandacht aan nieuwe perspectieven en kunstpraktijken die de geografische en/of culturele grenzen van de dominante westerse canon overstijgen of zich daarbuiten afspelen. De deelname aan Musea Bekennen Kleur door het Bonnefanten is een onderdeel van het jarenlange structurele beleid om het museum diverser en inclusiever te maken. Het Bonne-

fanten kocht werken aan van deelnemende kunstenaars namelijk, Alle Jong, Otobong Nkanga, Alison Saar en eerder Kahlil Joseph en Raquel van Haver.

Deelnemende kunstenaars: Kent Chan, Brian Elstak, Quinsy Gario, Ni Haifeng, Raquel van Haver, Hans van Houwelingen, Alle Jong, Kahlil Joseph, Patricia Kaersenhout, Kerry James Marshall, Tuan Andrew Nguyen, Otobong Nkanga, Alison Saar, Betye Saar, Juul Sadée, Henry Taylor, Kim Zwarts.

EMANCIPATED SPACE.

This message is brought to you by
BLKNWS

The Studio #3: Kent Chan, Hot House

29 september 2020 – 24 januari 2021

Kent Chan (Singapore, 1984) is kunstenaar, filmmaker en curator. Chan is in de periode 2019-2020 artist-in-residence aan de Jan Van Eyck Academie. Het concept en de beeldvorming van 'de tropen' vormt een centraal thema binnen Chans werk.

Hij behandelt dit begrip in relatie tot kolonialisme, politiek en identiteit. De tropen zijn een meteorologisch en geografisch bepaald gebied rond de evenaar waar, door de stand van de zon en de afwezigheid van een winter- of zomerseizoen, een warm en vochtig klimaat heerst. Door de loop van de geschiedenis hebben 'de tropen' echter in Europa een grote bijbetekenis gekregen. De tropen, dat waren de koloniën, die Europa rijkdom brachten en een 'exotische' schoonheid bezaten, maar die ook cultureel en demografisch minderwaardig waren aan Europa.

Ook na het koloniale tijdperk hebben Europa en Noord-Amerika ('het westen') hun status als centrum

van cultuur en beschaving gehandhaafd. Chan bevraagt in zijn oeuvre het eurocentrisme van de kunstwereld.

Op subtiele wijze vertelt hij hoe de kunstgeschiedenis en traditionele kunstinstituten constructen zijn die gestoeld zijn op Europese koloniale denkbeelden. Hoe inwoners van de tropen lang hebben geprobeerd zich te assimileren met de Europese cultuur om voor vol te worden aangezien, hun eigen cultuur achterwege latend.

Chan maakte het kunstwerk *Hot House* als tentoonstellingsruimte voor zijn eigen werk en werk van medestudenten van de Jan van Eyck Academie. *Hot House* werd van binnen verwarmd door hete, vochtige lucht, waardoor er een andere kunstervaring ontstond dan in de rest van het koele en droge museum. Chan vraagt zich met dit werk af hoe een tropische hitte het denken en doen van de mens verandert. Hiermee legt hij een originele link tussen klimaat en cultuur. Welke vormen van kunst lenen zich het best voor de tropische conditie?

In het *Hot House* was het videowerk *Five Stories on Heat* te zien. De video's, die deels zijn opgenomen in het Bonnefanten, tonen als rode draad een optreden van Chan waarin hij vertelt over de tropen als plaats en als betekenis.

Voice Over

Gastcurator Maayan Sheleff
20 oktober 2020 -
28 februari 2021

In de nieuwe groepstentoonstelling *Voice Over* naar een concept van gastcurator Maayan Sheleff (1976, Tel Aviv, Israël), wordt gehoor gegeven aan verbannen stemmen, die weerklinken in kunstwerken van over de hele wereld. *Voice Over* gaat over een minder zichtbare maar zeer actuele vorm van ballingschap: niet opgelegd om mensen fysiek te kunnen controleren, maar om ze te monddood te maken. De tentoonstelling omvat een breed scala aan werken die de politieke macht en de mogelijkheden van de menselijke stem verkennen: van poëtische sculpturen en video-essays, tot participatieve documentaires met ont-heemde gemeenschappen. Gastcurator Maayan Sheleff zag tijdens het maken van deze tentoonstelling de wereld onherkenbaar veranderen: "De coronapandemie heeft toegeslagen en heeft over de hele wereld reacties losgemaakt die de thema's waar *Voice Over* op ingaat alleen maar onderstrepen." De laatste jaren komen we-

reldwijd extreme uitingen van nationalisme, vreemdelingenhaat en isolationisme op, waardoor een groeiend aantal individuen en gemeenschappen niet wordt gehoord. Sommige stemmen beweren voor andere te spreken en laten daarmee geen ruimte voor meerstemmigheid. De deelnemende kunstenaars verkennen de mogelijkheden om te protesteren tegen deze vormen van geweld en uitsluiting. Ze onderzoeken het vermogen van de menselijke stem om grenzen te doorbreken en vooroordelen weg te nemen. De kunstenaars kijken naar hun eigen rol als politieke actoren. Ze vragen zich af of zij een stem kunnen geven aan degenen die monddood worden gemaakt en tevens kunnen laten zien hoe moeilijk het is om een ander te vertegenwoordigen. Ze onderzoeken het gebied tussen spreken en tot zwijgen brengen; wie geeft wie een stem? Hoe kunnen we echt luisteren, en is dat genoeg? Deelnemende kunstenaars: Basel Abbas en Ruanne Abou-Rhame, Lawrence Abu Hamdan, Yusra Abo Kaf, Effi & Amir, Shilpa Gupta, Katarina Zdjelar, Domenico Mangano & Marieke van Rooy, Amir Yatziv.

Zilver met Schwung

Maastricht neemt in de zilvermeedkunst een bijzondere positie in. Vanaf de vroege veertiende eeuw werken er zilversmeden in Maastricht. Veel van wat zij maakten is door oorlogshandelingen verloren gegaan. Vanaf de achttiende eeuw blijft er meer bewaard. Het Maastrichtse zilver kent twee stromingen: strak vormgegeven ontwerpen die Hollandse afgevaardigden bestellen en de uitbundige zuidelijke objecten met 'schwung' waar de gegoede burgerij vooral van houdt. Alles naar de nieuwste trends en mode.

Naar analogie van het succes van de schatkamer Neutelings werd in 2020 een nieuwe, permanente zaal ingericht voor het Maastrichts zilver. In deze zaal is de museumcollectie samengebracht met langdurige bruiklenen uit verschillende voormalige particuliere verzamelingen. De verzamelingen vullen elkaar aan, weerspiegelen de persoonlijke drijfveren van de verzamelaars en vertellen elk een eigen verhaal.

Herkomst:

Collectie Bonnefanten;
Collectie Wagner de Wit;
Familie P. Gubbels,
Noorbeek; Familie Regout;
privécollectie; Stichting
Bonhomme Tielens (herkomst:
Collectie familie P.A.E. Kerckhoffs en
Collectie Benoit en Bella Wesly-Tchicourel).

Ondanks alle ongewone omstandigheden, werkte de afdeling Collectiebeheer & -documentatie in 2020 achter de schermen door. Er werd veelal vanuit huis gewerkt, de werkprocessen werden op allerlei punten aangepast en de medewerkers zagen elkaar, en hun externe partners, vaker via een videoscherm dan in levenden lijve. De registratie van de Pollingcollectie kwam helaas enkele maanden stil te liggen omdat de vrijwilligers van Vereniging Maastrichts Aardewerk, die de afdeling hierbij ondersteunen, niet in het museum mochten werken. Hoewel we het allemaal graag anders hadden gezien, vond de afdeling goede manieren om het collectiebeheer voort te zetten. Bepaalde werkzaamheden konden alleen in het museum plaatsvinden. Controles op zaal en in de depots, transporten, conserverende behandelingen, het fotograferen, verplaatsen, verpakken, registreren en restaureren van collectiestukken en diverse klussen in de depots: de zorg voor de collectie ging, op veilige wijze en op veilige afstand, door.

Collectie Online

Zo werd de Collectie Online op verschillende punten verbeterd. De zoekfuncties en startpagina zijn geoptimaliseerd en de gegevens van de werken werden uitgebreid. Het publiek weet ons online goed te vinden: met regelmaat werden vragen van geïnteresseerde bezoekers over de collectie beantwoord. Daarnaast liet de afdeling weer een aanzienlijk deel van de collectie fotograferen ten behoeve van de (online) database én voor de publicatie *Ooggetuigen*, waarin bezoekers een toelichting geven op hun favoriete collectiestuk. Tevens zijn de collectiedocumentatie, de (digitale) kunstenaarsdossiers en fysieke bibliotheek verder uitgebreid.

Uitbreiding collecties

Ook de collectie zelf groeide in 2020 door belangrijke aankopen, schenkingen en bruiklenen. Voor de collectie oude kunst kocht het museum op TEFAF Maastricht, met steun van de Vereniging Rembrandt, het buxushouten beeldje *Rijk aangeklede dame* (1510) van de Maastrichtse beeldsnijder Jan van Steffeswert. Daarnaast werd de *H. Hieronymus* (1500-1550)

van Pieter Coecke van Aelst (toegeschreven) uit privébezit gekocht. Tevens konden enkele werken uit Vlaams privébezit als langdurige bruikleen aan de collectie Zuid-Nederlandse schilderkunst worden toegevoegd. Bovendien ontving het museum een omvangrijke langdurige bruikleen Maastrichts zilver van de Stichting Bonhomme Tielens, Stichting Wagner-de Wit en uit verschillende privécollecties ten behoeve van de nieuwe permanente collectiepresentatie Maastrichts zilver.

Aankopen hedendaagse kunst waren onder meer een video-installatie van Alia Farid, het project *The Karl Marx Residence* (2020) van Marta Volkova en Slava Shvelenko, een schilderij van Mark Manders, een sculptuur van Gerrit van Bakel en enkele werken van Paloma Varga Weisz, die vanuit haar tentoonstelling *Bumped Body* in het Bonnefanten werden aangekocht. Het museum ontving daarnaast meerdere genereuze schenkingen waaronder *De wagentjes van het Goede en Kwade* van Gerrit van Bakel. Daarnaast schonken de erven van Piet Killaars enkele sculpturen

van deze bekende Limburgse kunstenaar. Het museum kocht bovendien de vitrinekast die jarenlang in de studio van Piet Killaars stond. In deze kast bevindt zich een honderdtal objecten en voorstudies die een inkijkje bieden in het oeuvre van deze beeldhouwer.

Conservering en restauratie

In het kader van conservering werd van verschillende werken het verpakkingsmateriaal vernieuwd. Daarnaast werden circa 90 videowerken duurzaam opgeslagen en gedigitaliseerd door LIMA: hét platform voor digitale kunst in Nederland. De SRAL - The conservation institute (voorheen Stichting Restauratie Atelier Limburg) voltooide in 2020 de restauratie aan het vijftiende-eeuwse paneel met de *Tweevoudige Gerechtigheid*, dat vroeger in het Maastrichtse Stadhuis hing. Voortaan is deze langdurige bruikleen van de Gemeente Maastricht op zaal te bewonderen in het Bonnefanten. Na een succesvolle deelname aan het project *Plastics* van de Stichting Behoud Moderne Kunst, neemt de afdeling de komende jaren deel aan het project *Fotografie* van dezelfde stichting, om de

kennis ten aanzien van het behoud van collectiestukken in dit medium verder te vergroten.

Na restauratie door de SRAL ging het *Boslandschap* van Alexander Keirincx op bruikleen naar het Dordrechts Museum.

Bruiklenen

Ook andere collectiestukken gingen op reis. Twee maquettes en een ets van Rossi reisden naar het MAXXI in Rome voor de omvangrijke retrospectieve tentoonstelling over de architect van ons gebouw. *De Vlucht naar Egypte* van Lucas van Gassel was in Museum Helmond te bezichtigen bij de solotentoonstelling over deze Brabantse landschapsschilder. Waar werken van Aad de Haas tijdelijk naar Schunck gingen, bleven werken van Lataster in Maastricht voor de dubbeltentoonstelling in het Bonnefanten en het Gouvernement. Een koerier naar Madrid sturen om het *Familieportret* van Pieter Isaacz & Cornelis de Vos op te halen, was helaas niet mogelijk. Het virtueel koerieren, dit jaar door vele musea ingezet, bleek een goed alternatief. Via een videoverbinding woonde onze medewerker behoud en be-

heer de de-installatie en het verpakken van het schilderij in het Museo Nacional Thyssen-Bornemisza bij.

Tot slot werkt het museum al geruime tijd samen met erfgoedtalenten, jong afgestudeerden binnen de culturele sector. Ook dit jaar ondersteunde een assistent-registrar de afdeling bij omvangrijke tentoonstellingsprojecten waaronder die van Paloma Varga Weisz, Mark Manders en *Beating around the bush #6*. De formule van erfgoedtalenten blijkt zeer succesvol. Tot op heden vond ca. 95% van de erfgoedtalenten na deze werkervaringsperiode een baan. Ook nu kon het Bonnefanten het talent binnenboord houden en een positie als Registrar Tentoonstellingen aanbieden.

Aankopen 2020 – oude kunst

Inv.nr. 6504
Jan van Steffeswert
Rijk aangeklede dame
 1510
 Buxushout
 18,2 x 7,1 x 5,5 cm
 Blumka Gallery, New York

Inv.nr. 6549
Pieter Coecke van Aelst
H. Hieronymus
 ca. 1500-1550
 Olieverf op paneel
 66,5 x 51 cm
 Particuliere collectie

Aankopen 2020 – hedendaagse kunst

Inv.nr. 6484
Rudi Beerens
Tuisreizen
 2018
 Gemengde techniek
 Zaal vullend

Inv.nr. 6488
Alia Farid
At the Time of the Ebb
 2019
 HD video
 15 min, 43 sec.

Inv.nr. 6498
Slava Shevelenko & Marta Volkova
Kop van Marx
 2019
 Triplex, papier
 Div. afmetingen

Inv.nr. 6506
Evelyn Taocheng Wang
Oliebollen en Chandelier
 2019
 Inkt op rijstpapier, textiel
 135 x 97 cm

Inv.nr. 6507
Evelyn Taocheng Wang
TVC 12
 2018
 Potlood op papier
 42,5 x 53 cm

Inv.nr. 6525
Ine Schröder
Maquette Tarkovski project
 1997
 Triplex, touw, lijm, hout
 37 x 56 x 30,5 cm

Inv.nr. 6523
Alle Jong
Slaven-Wisselbrief
 2016, 1863
 Houtskool op papier
 150 x 340 cm

Inv.nr. 6524
Mark Manders
Falling Dictionaries
 2005-2019
 Offsetdruk, papier, acryl,
 hout
 323 x 97 cm

Inv.nr. 6551
Ger Lataster
Zonder titel
 1956
 Gouache op papier
 68 x 84 cm

Inv.nr. 6510
Piet Killaars
Vitrinekast met objecten
 Gemengde techniek
 Kast: 179,5 x 345 x 41 cm

Aankopen

Inv.nr. 6547 Gerrit van Bakel <i>Het Baldurwagentje</i> 1984 Triplex, staal, aluminium, koper, nylon, ramin 183 x 159 x 82,5 cm	Inv.nr. 6493 Paloma Varga Weisz <i>Bumpman</i> 2016 Aquarel op papier 31 x 23 cm	Inv.nr. 6480 Dan Walsh <i>Enfin</i> 2018 Olieverf op doek 177,7 x 177,8 cm
Inv.nr. 6489 Paloma Varga Weisz <i>Foreign Body</i> 2018 Lindehout 47 x 34 x 37 cm	Inv.nr. 6494 Paloma Varga Weisz <i>Untitled</i> 2018 Aquarel op papier 31 x 41 cm	Inv.nr. 6502a-b Rod Summers <i>Bird and Borders</i> 1992-2020 Inktjetprint op papier 57 x 42 cm
Inv.nr. 6490 Paloma Varga Weisz <i>Bumpface</i> 2001 Aquarel op papier 29,7 x 21 x cm	Inv.nr. 6495 Paloma Varga Weisz <i>Untitled</i> 2005 Aquarel op papier 30 x 40 cm	Inv.nr. 6503a Rod Summers <i>She Series: She Peaks</i> 2019 Inktjetprint op papier 57 x 42 cm
Inv.nr. 6491 Paloma Varga Weisz <i>Mama with Bones</i> 2005 Aquarel op papier 29,7 x 21 x cm	Inv.nr. 6496 Paloma Varga Weisz <i>Untitled</i> 2013 Aquarel op papier 51 x 36 cm	Inv.nr. 6503b Rod Summers <i>She Series: She Fades</i> 2019 Inktjetprint op papier 57 x 42 cm
Inv.nr. 6492 Paloma Varga Weisz <i>Untitled (A Line Through my Head)</i> 2006 Aquarel op papier 41 x 31 cm	Inv.nr. 6497 Paloma Varga Weisz <i>Untitled</i> 2015 Aquarel op papier 46 x 61 cm	Inv.nr. 6503c Rod Summers <i>She Series: She Falls</i> 2019 Inktjetprint op papier 42 x 57 cm

Schenken

Jaarverslag 2020

Inv.nr. 6485a Laure Prouvost <i>Cooling System 10 (for Global Warming)</i> 2019 Murano glas, hout, beton 200 x 120 x 120 cm	Schenken 2020 hedendaagse kunst Inv.nr. 6500 Mark Manders <i>Plattegrond inrichting tentoonstelling Mark Manders</i> 2019 Potlood en pen op papier 49,5 x 64,6 cm Mark Manders, Ronse	Inv.nr. 6552 Ernst Caramelle <i>Ontwerp muurschildering</i> 2016 Potlood op papier 26 x 36 cm Ernst Caramelle
Inv.nr. 6485b Laure Prouvost <i>Cooling System 10 (for Global Warming)</i> 2019 Waterverf op papier 57 x 45 cm	Inv.nr. 6505 Fred Houben <i>Beautiful Losers</i> 2004 Gemengde techniek 100 x 360 cm Han Rameckers, Maastricht	Inv.nr. 6548 Gerrit van Bakel <i>De wagentjes van het Goede en Kwade</i> 1983-1984 Staal, staalkabel 165 x 150 x 33 cm Stichting Beheer Kunstwerken Gerrit van Bakel
Inv.nr. 6501 Laure Prouvost <i>WE WILL KEEP COOL</i> 2019 Geweven draad 310 x 180 cm	Inv.nr. 6508 Marianne van der Heijden <i>Adembenemend</i> 1986 Gouache op papier 45,3 x 51 cm Katrien de Vos, Ubachsberg	Inv.nr. 6528 Sidi El Karchi <i>Like Mona</i> 2003 Olieverf op doek 145 x 105 cm Huub Hannen
Inv.nr. 6487 Chantal le Doux <i>Enter the hat</i> 2017-2019 Hout, metaal, stof Diverse formaten	Inv.nr. 6527 Frans Timmermans <i>Bethlehem</i> 1964 Houtsnode op papier 64 x 24 cm Particulier	
nv.nr. 6573 Navid Nuur <i>Untitled (metallock)</i> 2002-2018 2 sets sleutels om gekocht te worden door twee verschillende eigenaren 43 x 24 x 2 cm Aangekocht met het S.M.A.K. Gent		

Uitgaande bruiklenen 2020 oude kunst

*Rembrandt and Amsterdam
Portraiture, 1590-1670*
Museo Nacional Thyssen-Bornemisza, Madrid
18 februari t/m 30 augustus
2020

Inv.nr. 5926
Pieter Isaacz & Cornelis de
Vos
Familieportret
1609
Olieverf op doek
172 x 156 cm

*Lucas Gassel. Meester van
het landschap*
Museum Helmond
10 maart t/m 30 augustus
2020

Inv.nr. 620
Lucas van Gassel
Vlucht naar Egypte
1542
Olieverf op paneel
94 x 115 cm

*Toppers, bomen in de Neder-
landse schilderkunst*
Dordrechts Museum
10 november 2020 t/m 15
augustus 2021

Inv.nr. 2150
Alexander Keirincx
Boslandschap
ca. 1630-1635
Olieverf op paneel
71 x 78.5 cm

Borman en zonen
Museum M, Leuven
20 september 2019 t/m 20
januari 2020

Inv.nr. 4435
Noordelijke Nederlanden?
Twee Farizeeërs
ca. 1475-1525
Eikenhout
24 x 24 x 8 cm

Inv.nr. 4439a-b
Borman, Jan I of II (werk-
plaats)
Soldaat uit een passieretabel
Eikenhout
46 x 33 x 9 cm

Inv.nr. 4439a-b
Borman, Jan I of II (werk-
plaats)
Soldaat uit een passieretabel
Eikenhout
54,5 x 26 x 8,5 cm

Inv.nr. 4033
Werkplaats Colijn de Coter
Graflegging
ca. 1510
Olieverf op paneel
106 x 99cm

Inv.nr. 4450
Brussel?
Christus' val onder het kruis
ca. 1500-1525
Eikenhout
39,5 x 59 x 7,5 cm

Inv.nr. 2000794
Jan van Steffeswert
Anna-te-Drieën
1511
Notenhout
86,2 x 53,5 x 37,2 cm

**Inkomende bruiklenen 2020
oude kunst**

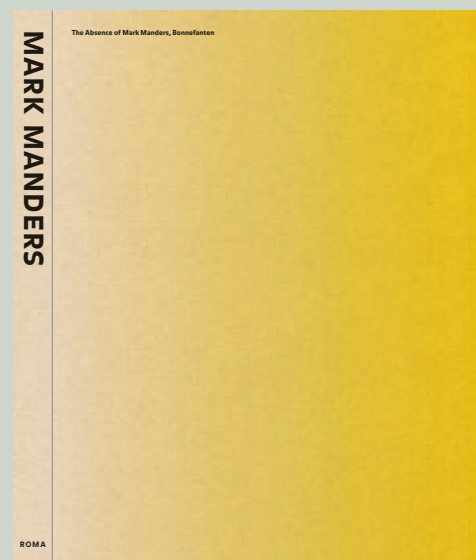
Inv.nr. 6481 Jacobus Nutten <i>Koffiekan</i> ca. 1770-1772 Zilver, hout h. 30 cm Stichting Bonhomme-Tielens	Inv.nr. 6544 Christiaan Olislagers <i>Tabakspot</i> ca. 1758-1760 Zilver 15,5 x 13 x 10,5 cm Privécollectie	Inv.nr. 6553 Joannes Andreas Gerardus l'Herminotte <i>Paar kandelaars met grave- ring Hubert Joppen</i> ca. 1760-1762 Zilver h. 22,5 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6556 Lambertus Nicolaus Servati- us Eymael <i>Paar kandelaars</i> Zilver h. 29 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6515 Franck Pauwels <i>De heilige familie op een boot in een berglandschap</i> 1585 Olieverf op koper 46,5 x 35,5 cm Privécollectie	Inv.nr. 6532 Josephus Balthasar Eymael <i>Paar kandelaars</i> 18e eeuw Zilver h. 23,2 cm Stichting Bonhomme Tielens
Inv.nr. 6536 Josephus Balthasar Eymael <i>Schenkkan</i> 1787 Zilver h. 39 cm Familie Regout	Inv.nr. 6545 Wilhelmus Maessen <i>Paar kandelaars</i> ca. 1720 Zilver h. 15 cm Privécollectie	Inv.nr. 6557 Joannes Andreas Gerardus l'Herminotte <i>Soeplepel met gravering fa- milie van Slijpe</i> ca. 1772-1774 Zilver l. 37,2 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6511 Hans Ewouts <i>Het laatste avondmaal</i> 1537 Olieverf op doek 104,5 x 146,5 cm Privécollectie	Inv.nr. 6529 Joannes Andreas Gerardus l'Herminotte <i>Paar sauskommen</i> ca. 1774-1776 Zilver 8 x 20,5 x 10,5 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6533 Jan van Gendt <i>Strooier en mosterdvat</i> ca. 1770-1772 Zilver h. 18,5 cm ; h. 17 cm Stichting Bonhomme Tielens
Inv.nr. 6537 Jacobus Nutten <i>Cabaret</i> 1765 Zilver, hout d. 27,5 cm Familie Regout	Inv.nr. 6546 Wilhelmus Maessen <i>Cabaret</i> ca. 1712-1715 Zilver d. 27 cm Privécollectie	Inv.nr. 6554 Johannes Nicolaus Gilissen <i>Paar kandelaars</i> ca. 1778-1780 Zilver h. 29 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6512 Spanje <i>Bewening van Christus</i> ca. 1490 Olieverf op paneel 81 x 100,5 cm Privécollectie	Inv.nr. 6530 Joannes Andreas Gerardus l'Herminotte <i>Paar sauskommen</i> ca. 1762-1764 Zilver 8 x 20,5 x 10,5 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6534 Josephus Balthasar Eymael <i>Paar kandelaars</i> ca. 1788-1792 Zilver h. 23 cm Stichting Bonhomme Tielens
Inv.nr. 6543 Jan van Gendt <i>Strooibus</i> ca. 1758-1760 Zilver h. 15,6 cm Privécollectie	Inv.nr. 6550 Joannes Andreas Gerardus l'Herminotte <i>Roskam</i> 1783 Zilver 21,5 x 18,5 cm Familie P. Gubbels, Noorbeek	Inv.nr. 6555 Jan van Gendt <i>Dienblad</i> ca. 1734-1746 Zilver d. 23 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6513 Pieter de Kempeneer <i>De Kruisafname</i> ca. 1550-1560 Olieverf op paneel 149 x 123,5 cm Privécollectie	Inv.nr. 6531 <i>Cabaret met wapen</i> 18e eeuw Zilver d. 28,7 cm Stichting Bonhomme Tielens	Inv.nr. 6535 Joannes Andreas Gerardus l'Herminotte <i>Chocoladekan</i> ca. 1772-1774 Zilver h. 28 cm Stichting Bonhomme Tielens
			Inv.nr. 6514 Dirk de Quade van Ravesteijn <i>Allegorie op de vruchtbaar- heid</i> 1593 Olieverf op doek 200 x 167 cm Privécollectie		Inv.nr. 6538 Josephus Balthasar Eymael <i>Kan</i> ca. 1788-1792 Zilver h. 34,5 cm Stichting Wagner-de Wit

Inv.nr. 6539 Josephus Balthasar Eymael <i>Terrine</i> ca. 1786-1788 Zilver h. 30 x 38 x 21 cm Stichting Wagner-de Wit	Uitgaande bruiklenen 2020 hedendaagse kunst Marcel Broodthaers MUHKA, Antwerpen 3 oktober 2019 t/m 19 januari 2020	14. Westerwaldpreis Keramik Europas Keramikmuseum Westerwald, Höhr-Grenzhausen 27 mei 2019 t/m 15 maart 2020	<i>Parlament der Pflanzen</i> Kunstmuseum Liechtenstein, Vaduz 6 september 2020 t/m 17 januari 2021	Inv.nr. 1673 Aad de Haas <i>Interieur</i> 1970 Olieverf op hardboard 42,5 x 35 cm	Inv.nr. 644 Ger Lataster <i>Vrouw die het leven verwacht</i> 1951 Olieverf op doek 135 x 145 cm
Inv.nr. 6540 Josephus Balthasar Eymael <i>Paar kandelaars</i> ca. 1788-1792 Zilver h. 24 cm Stichting Wagner-de Wit	Inv.nr. 3512 Marcel Broodthaers <i>L'Entrée de l'Exposition</i> 1974 Installatie met schilderij, foto's, palmbomen Zaal vullend	Inv.nr. 6035 Han van Wetering <i>Godot</i> 2011 Gebakken en geglazuurd keramiek 62 x 36 x 45 cm	Inv.nr. 5449 Pawel Althamer & Artur Żmijewski <i>So genannte Wellen und andere Phänomene des Geistes</i> 2003-2004 Video-installatie Zaal vullend	Inv.nr. 1954 Aad de Haas <i>Bekoring van de H. Franciscus</i> 1951 Olieverf op doek 41,5 x 49 cm	Aldo Rossi MAXXI, Museo nazionale delle arti del XXI secolo, Rome 16 december 2020 t/m 29 augustus 2021
Inv.nr. 6541 Lambertus Nicolaus Servatius Eymael <i>Tafelbel</i> ca. 1792-1797 Zilver h. 14 x 9 cm Stichting Wagner-de Wit	DepARTment Store. 75 jaar beeldende kunst in Heerlen Schunck, Heerlen 6 oktober 2019 t/m 15 maart 2020	Limburgers in Amsterdam Museum Land van Valkenburg, Valkenburg aan de Geul 17 november 2019 t/m 26 januari 2020	Tegendraads. Aad de Haas 100 jaar Schunck, Heerlen 20 september 2020 t/m 21 januari 2021	Inv.nr. 1988 Ben Verbong <i>Documentaire "Aad de Haas"</i> 1972 Videoband 29 min, 46 sec.	Inv.nr. 3750 Aldo Rossi <i>Ontwerp Bonnefantenmuseum: maquette dwarsdoorsnede middenvleugel</i> 1991 Hout 67 x 34 x 202 cm
Inv.nr. 6542 Johannes Hendrickus Dreesens <i>Paar kandelaars</i> ca. 1780-1782 Zilver h. 23 cm Stichting Wagner-de Wit	Inv.nr. 6077 Tanja Ritterbex <i>Selfie series</i> 2015-2016 (18x) Olieverf op doek, acryl, potlood en stift op papier, gemengde techniek Diverse formaten	Inv.nr. 1726 Teun Roosenburg <i>Vrouwelijk naakt</i> Brons h. 35 cm	Inv.nr. 1032 Aad de Haas <i>Bezoek (dubbelportret)</i> 1954 Olieverf op doek 166 x 136 cm	Ger Lataster: fragmenten uit zijn leven en oeuvre Gouvernement, Maastricht 4 september 2020 t/m 4 april 2021	Inv.nr. 3836 Aldo Rossi <i>Dieses ist lange her - Ora questo é perduto</i> 1975 Ets op papier 38 x 53 cm
		Inv.nr. 5001 Teun Roosenburg <i>Dansend vrouwelijk naakt (Jopie)</i> Brons h. 30 cm	Inv.nr. 1498 Aad de Haas <i>Cupido</i> 1966 Olieverf op spaanplaat 51 x 56 cm	Inv.nr. 1790 Ger Lataster <i>Compositie</i> 1955 Olieverf op doek 70 x 92 cm	Inv.nr. 3979 Aldo Rossi <i>Ontwerp Bonnefantenmuseum: maquette museum met Wiebengahal</i> 1993 Hout 34 x 142 x 182 cm

Publicaties

The Absence of Mark Manders

Bij de tentoonstelling *The Absence of Mark Manders* verscheen een gelijknamige Engelstalige publicatie met essays van Douglas Fogle en Stijn Huijts, uitgegeven door Roma publishers. Het grafisch ontwerp is van Mark Manders en Roger Willems. De publicatie bevat afbeeldingen van alle kunstwerken en zaaloverzichten van de tentoonstelling in het Bonnefanten.

Mark Manders is al jaren groots vertegenwoordigd binnen de collectie van het Bonnefanten. Zijn werk past goed binnen de context van het museum. Het vindt zowel aansluiting bij de deelcollectie klassieke beeldhouwkunst als bij de collectie hedendaagse kunst. Qua beeldtaal lijken de werken zich op een

organische manier te voegen naar de tradities van de Zuidelijke Nederlanden, wat misschien verklaart waarom Manders al meer dan vijftien jaar in het Belgische Ronse woont en werkt.

Ooggetuigen

“Bestaat er zonder toeschouwers eigenlijk wel kunst?”. Deze vraag vormde mede de aanleiding voor een nieuw collectieboek van het Bonnefanten, dat verschenen is ter gelegenheid van de 25ste verjaardag van het museumgebouw van Aldo Rossi. Als publieke instelling die inclusie hoog in het vaandel heeft staan, wil het Bonnefanten niet alleen een betekenisvolle rol spelen vóór het publiek, maar waar mogelijk ook samen optrekken mét het publiek.

Ooggetuigen is daarom allesbehalve een standaard collectiecatalogus, geen wetenschappelijke publicatie geschreven door de eigen museumstaf, maar een publicatie die het perspectief van ons publiek inbrengt. De publicatie is een verhalenbundel geworden van geïnterviewde bezoekers – jong en oud. Daarbij gaat het zowel om getuigenissen van ‘ingewijden’ als om die van

‘leken.’ Het resultaat is een kleurrijk boekwerk waarin nu eens niet het museum zelf, maar de buitenwereld in al zijn diversiteit qua doelgroepen en stakeholders aan het woord is. Een boek waarin naast 393 kunstwerken ook 73 bezoekers zijn geïnterviewd en in beeld gebracht. Ze vertellen openhartig over hun fascinatie voor specifieke werken uit de collectie van het Bonnefanten.

De publicatie telt 208 pagina’s en is vormgegeven door Annebeth Nies. Drie genodigde schrijvers hebben een essay geschreven, geïnspireerd op een door hen gekozen werk uit de collectie. Zo laat Sarah van Binsbergen (schrijver en journalist van onder andere de Volkskrant en Zuiderlucht) haar licht schijnen op *Reclining Artist* van Grayson Perry, zoomt

Abdelkader Benali (schrijver en performer) in op het schilderij *Individualisation* van Sidi El Karchi en laat Maria Barnas (schrijver, dichter en beeldend kunstenaar) haar gedachtenstroom los op *Mind Study* van Mark Manders.

Dit verrassende collectieboek is mede mogelijk gemaakt dankzij een genereuze bijdrage van de Vereniging Vrienden van het Bonnefanten.

The Studio

Bij de kleinschalige presentaties met de titel *The Studio* publiceert het Bonnefanten steeds een vouwblad. In 2020 verscheen er een vouwblad bij de presentatie van *Kent Chan: Hot House-Five Stories on Heat*. Kent Chan (Singapore, 1984) is kunst-

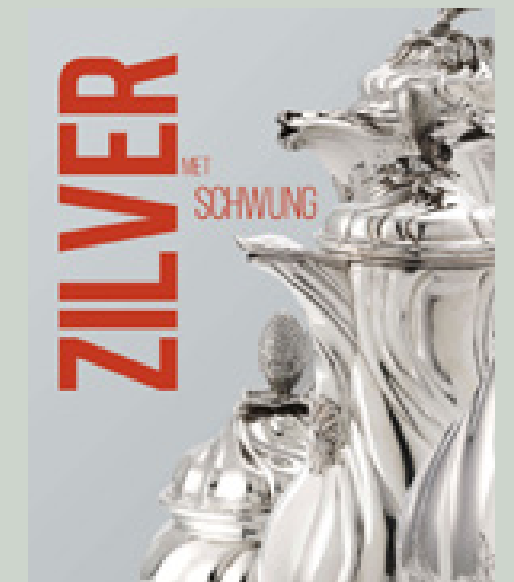
naar, filmmaker en curator. Chan was in de periode 2019-2020 artist-in-residence aan de Jan van Eyck Academie. Het concept en de beeldvorming van ‘de tropen’ vormt een centraal thema binnen Chans werk. Hij behandelt dit begrip in relatie tot kolonialisme, politiek en identiteit.

Zilver met Schwung

Naar aanleiding van de nieuwe permanente opstelling *Zilver met Schwung*, die begin 2021 opengaat in het Bonnefanten, is er een gelijknamige publicatie gerealiseerd. Het boek geeft een vernieuwende blik op Maastrichts zilverwerk, door topstukken uit een roemrijk verleden te plaatsen in relatie tot de hedendaagse ontwerpen. Beroemd zijn de kandelaars waar het zilver vanuit de voet in een draai naar boven rijst; met recht *Zilver met Schwung*. De twintig mooiste voorwerpen worden uitgelicht. Er worden verbanden gelegd naar andere objecten en thema’s, zoals het gebruik in het dagelijks leven. Ook wordt beschreven welke techniek er werd toegepast bij het maken van de prachtige kannen, presenteerbladen, sauskommen en kandelaars. Maastrichtse

zilver stond bekend om zijn onberispelijke kwaliteit en is ook daarom tot vandaag erg geliefd.

De publicatie kwam tot stand met financiële steun van het Elizabeth Strouven Fonds, de Stichting Bonhomme Tielens, de Provincie Limburg en de Gemeente Maastricht.

“Het museum geeft een warme uitnodiging tot het beleven van kunst. Dank daarvoor!”

Reactie bezoeker BFF

Publieksactiviteiten

Met twee boven verwachting druk bezochte *Bonnefanten First Fridays* (#BFF) maakte de afdeling begin 2020 een vliegende start met het publieksprogramma. Na een jaar voorbereiding waarbij we op zoek gingen naar diverse Limburgse verenigingen, clubs en stichtingen om samen een programma mee te ontwikkelen, kon de maandelijkse gratis avondopenstelling van het Bonnefanten van start. Op de eerste BFF, *Bonnefanten Blaast Omver*, kwamen 350 bezoekers af van wie 25% aangaf voor het eerst het Bonnefanten te bezoeken. Vrijwel iedereen (98%) gaf aan nog een keer terug te willen komen. Tijdens de tweede BFF, *YOUNG OFFICE Takes Over*, georganiseerd door onze jongerenafdeling, waren 450 bezoekers aanwezig waarvan meer dan de helft onder de 30 jaar was. Met enthousiasme keek het museum dus uit naar de BFF's die dat jaar nog zouden gaan volgen.

Door COVID-19 kwamen de publieksactiviteiten met piepende remmen tot stilstand. Eerst moesten de grote evenementen zoals de *Bonnefanten First Fridays*, de *Museumnacht*, het *Bonnefanten Pinkpop-up museum*, de *INKOM* en het *Docentenfeest* eraan geloven en daarna de kleinschalige activiteiten zoals lezingen, workshops en rondleidingen voor volwassenen. Uiteindelijk waren zelfs de activiteiten voor families en onderwijsgroepen niet meer mogelijk vanwege de opgelegde restricties en later de volledige sluiting van het museum.

In eerste instantie werden de activiteiten verschoven in de hoop dat ze snel weer georganiseerd konden worden. Toen bleek dat de het nog een tijd zou duren voordat we naar de 'oude' situatie zouden terugkeren, zijn be-

paalde activiteiten in aangepaste vorm aangeboden. Zo werden de gratis weekendrondleidingen voor volwassen omgezet naar 'Verhaal op Zaal': een korte introductie bij een tentoonstelling voor maximaal vier duo's die daarbij op afstand van elkaar konden zitten. Naarmate de maatregelen verder werden aangescherpt moesten helaas ook deze activiteiten worden geannuleerd.

Het zorgde voor een onrustig jaar waarin de afdeling Educatie, publieksbegeleiding & inclusie continue op zoek moest naar wat wel kon. Daarbij richtte de afdeling zich vooral in het museum op de individuele bezoeker en werd er daarnaast gekeken naar wat er online aangeboden kon worden. Hoewel het noodgedwongen omdenken soms interessante inzichten opleverde en voor creatieve oplossingen zorgde, is het geen gelijkwaardige vervanging voor het echte museumbezoek. Het besef van tijd kwijt raken in een rondleiding door de tentoonstelling van Mark Manders, samen met je kleinkind grinniken om de toelichting in de kinderaudiotour bij de collectie oude kunst, onder begeleiding van een conservator minutenlang gebiologeerd kijken naar de details van het Maastrichts zilver, opgewekte kinderstemmen horen van een schoolklas die de trappen oprent, met een schetsboekje onder de arm op zoek gaan naar inspiratie...: een groot deel van het jaar moest het museum het zonder doen.

Onderwijs

De inspanningen die in 2019 zijn geleverd om het onderwijsaanbod onder de aandacht te brengen bij scholen - zoals het verspreiden van een nieuwe onderwijsbrochure, het organiseren van een docentenfeest en de samen-

werking met Arriva rondom vervoer naar het museum - begonnen vruchten af te werpen. Begin 2020 stond er voor het eerste half jaar al een flink aantal schoolboekingen in de agenda. Bij het uitbreken van de pandemie werden de meeste boekingen verzet en later geannuleerd. Ook in het nieuwe schooljaar durfden basis- en middelbare scholen het niet aan om hun schoolgebouw te verlaten. Om die reden werd er vanuit het museum gekeken naar het aanbieden van museumprogramma's in de klas. Maar ook dit heeft geen doorgang kunnen krijgen, omdat externe docenten vanwege de toenemende besmettingen niet langer welkom waren in de klas en scholen op een gegeven moment weer moesten sluiten. Voor studenten van het hoger en wetenschappelijk onderwijs kon een aantal activiteiten online plaatsvinden. Zo werd de gidsopleiding voor studenten van de Bachelor Fine Art and Design in Education van een zesweekse training omgezet naar een intensieve projectweek. In totaal bezochten 1.350 leerlingen van het basisonderwijs en 2.862 leerlingen van het voortgezet onderwijs het Bonnefanten. Zij deden dit zelfstandig, namen deel aan een van de onderwijsprogramma's of volgden een voor hun op maat gemaakt programma. 2.320 studenten van het MBO, HBO en de universiteit bezochten zelfstandig of met hun docent het museum, soms met een programma ontwikkeld in samenwerking met de afdeling.

Jongeren

YOUNG OFFICE (YO), de jongerenafdeling van het Bonnefanten bedenkt en organiseert activiteiten voor leeftijdsgenoten en maakt daarmee het museum aantrekkelijk voor een jong publiek. Voor het eerdergenoemde *YOUNG OFFICE Takes Over* onderzochten de

YO'ers samen met kunstenaars en artiesten uit verschillende disciplines de thema's seksualiteit en identiteit. Na dit succesvolle evenement ging de wereld op slot en waren face-to-face activiteiten niet meer mogelijk. De wekelijkse meetings werden online gedaan en de YO'ers gingen aan de slag om online content te maken voor YOUNG OFFICE sociale media platformen. Zo namen de YO'ers diverse video's op in het museum, stelden ze een muziekljst samen geïnspireerd op de collectie en bedachten ze de online videoworkshop 'maak-je-eigen-pastalijstje'. Toen bezoek aan het Bonnefanten (tijdelijk) weer mogelijk werd, legde YOUNG OFFICE contact met stichting De Vrolijkheid Heerlen en het AZC van Maastricht om samen met jonge mensen in de asielopvang het museum te bezoeken en samen kunst te maken. Deze ontmoetingen passen bij de doelstellingen van YOUNG OFFICE om ook jongeren te bereiken met afstand tot kunst en cultuur. YOUNG OFFICE werkt onder andere samen met Kaleidoscoop en Trajekt en wordt financieel mogelijk gemaakt door Fonds 21 en VSBfonds.

Families

Voor families met jonge kinderen is er altijd iets te doen wanneer het museum open is. Ook in 2020 konden zij zelf aan de slag in het Doe-het-lekker-zelf-Lab, werd de kinderaudiotour bij elke nieuwe tentoonstelling geüpdatet en lag het Museumdobbelspel klaar om gespeeld te worden. Bij de tentoonstelling *The Absence of Mark Manders* werden (jonge) bezoekers daarnaast geprikkeld om de kunstwerken 'af' te maken. Hiervoor waren speciale transparante tekenbladen ontworpen. In de zomer konden families CO2- neutraal op reis in het Bonnefanten. In korte video's nam

“Wat een leuk evenement, erg leuke en afwisselende avond gehad. Bedankt!”

“I liked all of it!”

Reactie bezoeker BFF

onze enthousiaste reisleidster Sky families mee aan de hand van kunstwerken naar andere landen, andere culturen en andere tijden. Inclusief een positieve cultuurshock! Om families te stimuleren zelf creatief aan de slag te gaan, gaf Sky aan het eind van sommige video's een opdracht voor thuis.

Publieksbegeleiding

Bij diverse tentoonstellingen produceerde het museum zaalboekjes, zaalkaarten, een audio-tour of een publieksbegeleidende video. 4.212 volwassenen volgden in 2020 een van de gratis rondleidingen, een 'Verhaal op Zaal', een vooraf geboekte rondleiding of namen deel aan een cursus in het museum. Samen met Studium Generale van Maastricht University organiseerden we in het kader van de tentoonstelling *SAY IT LOUD* en de Black Lives Matter protesten, een lezing 'praten over racisme'. Hierin nam Sarita Bajnath (trainer, spreker en coach op het gebied van diversiteit en inclusie) deelnemers mee langs de belangrijkste thema's uit dit debat en legde ze uit waarom taalgebruik zo ontzettend belangrijk is. Omdat minder mensen door de maatregelen *The Absence of Mark Manders* konden bezoeken werd een 360-gradentour gemaakt van de tentoonstelling.

Toegankelijkheid en inclusie

De afdeling Educatie, publieksbegeleiding & inclusie zet zich doorlopend in om het museum toegankelijker, relevanter en inclusiever te maken voor zoveel mogelijk mensen. Met de aanpak van de gratis toegankelijke Bonnefanten First Fridays waarbij verenigingen, stichtingen en clubs zelf de programmering bepalen, hun achterban mogen uitnodigen en het museum voor vervoer zorgt, hopen we de

meest genoemde barrières (sociale, financiële, fysieke drempels of gebrek aan kennis en informatie) weg te nemen bij het geïnteresseerde publiek dat ons nog niet weet te vinden. Dankzij financiële steun van de BankGiro Loterij, de Gemeente Maastricht en Provincie Limburg maken we deze avonden mogelijk.

Het testen van programma's voor mensen met een visuele beperking en mensen die prikkelgevoelig zijn, kon in 2020 niet doorgaan vanwege de maatregelen rondom COVID-19. Wanneer het weer kan pakken we deze plannen weer op.

Voor ouderen in zorginstellingen die zelf niet in staat zijn om naar het museum te komen, hebben we een aantal werken digitaal beschikbaar gemaakt middels de Onvergetelijk Museumtafel. Met deze interactieve belevenistafel kunnen bewoners van zorginstellingen diverse kunstwerken uit onze collectie bekijken en daarover met elkaar in gesprek gaan. Kennis van kunst is daarvoor geen vereiste; aan de hand van prikkelende vragen en interessante feitjes worden deelnemers uitgenodigd om verhalen, herinneringen, associaties en ideeën met elkaar te delen. Op die manier brengen de deelnemers de kunstwerken uit het Bonnefanten samen tot leven. Op dit moment zijn er ruim 800 tafels in het Nederlandstalig gebied, in Duitsland circa 35, in België ruim 100.

Door het voor het voetlicht brengen van nog onbekende maar invloedrijke karakteristieke oude kunst en hedendaagse meesters, biedt het Bonnefanten een hernieuwde blik op de wereld (van de kunsten) ter verrijking en inspiratie van een breed publiek. Om dit brede publiek te bereiken zet het Bonnefanten zich in om de fysieke én emotionele toegankelijkheid te verbeteren en toe te werken naar een inclusief museum. Een inclusief museum brengt unieke ervaringen en onbekende perspectieven naar voren. Dat is een verrijking voor de kwaliteit van ons werk, maar ook voor het cultuurlandschap en voor de samenleving in het algemeen. Bonnefanten moet een veilige plek zijn waar iedereen zich thuis voelt om zich in een ander perspectief te verplaatsen. Daarbij moeten mensen vooral als individu met een meervoudige identiteit worden gezien en niet als een vaststaand onderdeel van een collectief op basis van slechts één laag van die identiteit.

Bonnefanten staat voor een beleid dat aandacht vraagt en geeft aan bijzondere kunstenaars die nog niet zijn opgenomen in de dominante internationale canon, en die kwaliteit, innovatie en engagement bieden; zowel oud als nieuw, zowel lokaal, regionaal, nationaal als internationaal. En bij internationaal kijken we over alle grenzen. Zo besteden we al jaren aandacht aan kunstenaars met een andere – en/of bi-culturele achtergrond en/of die onderwerpen zoals diversiteit, racisme of kolonialisme in hun oeuvre centraal stellen en/of stereotype beelden rondom seksuele voorkeur, identiteit en gender bevragen. In het kader van de ‘verborgen canon’ kijken we ook naar kunstenaars die buiten de scope vallen van de grote musea wereldwijd. Dat

trekt automatisch een divers publiek, hoewel we daar nog actiever in kunnen opereren. Medewerkers van het Bonnefanten bezoeken bijeenkomsten en congressen rondom inclusie en diversiteit en we nodigen externe experts uit voor advies. Medewerkers staan open voor diversiteit, maar weten soms niet hoe ze moeten handelen om dat te bevorderen. Diversiteit wordt nog teveel ervaren als een aparte doelstelling die we moeten bereiken: een onderdeel van de organisatie waar afzonderlijke medewerkers zich mee bezig houden met een afzonderlijk programma. Kortom, een overkoepelend (beleids)plan ontbrak nog. In 2020 hebben we een beleidsdocument Diversiteit en Inclusie opgesteld, dat begin 2021 is vastgesteld.

Beleidsdocument Diversiteit en Inclusie

Om toe te werken naar een inclusief museum volgt het Bonnefanten de vijf principes zoals uiteengezet in de Code Diversiteit & Inclusie (2019). In het beleidsdocument schetsen wij aan de hand van deze code de huidige stand van zaken, zetten wij uiteen welke stappen wij de komende jaren willen zetten en wanneer, lichten wij toe hoe wij de vooruitgang zullen monitoren en tot slot wat wij hier praktisch voor nodig hebben. Dit document is een levend document dat jaarlijks een update krijgt gebaseerd op de verkregen inzichten, adviezen en bijkomende actiepunten.

Een inclusieve organisatie worden gaat niet vanzelf. Het is een veranderproces waar het Bonnefanten als organisatie structureel tijd en budget in investeert. Daarnaast is het een proces dat alle afdelingen aangaat en waar commitment voor nodig is. Het beleidsdocument *Diversiteit en Inclusie* is daarom tot

stand gekomen met input van collega's van diverse afdelingen, de personeelsvertegenwoordiging (pvt), de raad van toezicht (rvt) en de directie. Vanaf dit jaar staat Diversiteit en Inclusie als vast onderwerp op de agenda van het Museumoverleg (met alle afdelingshoofden), het Plenair Overleg (voor het hele personeel), het overleg tussen de directie en de pvt en het overleg tussen de directie en de rvt.

Platform Musea Bekennen Kleur

Het Bonnefanten is mede-initiatiefnemer en deelnemer van het in maart 2020 opgerichte platform Musea Bekennen Kleur. Het doel van dit platform is om musea duurzaam te verenigen in hun streven om diversiteit en inclusie daadwerkelijk te verankeren in het DNA van de verschillende organisaties. Naast het organiseren van tentoonstellingen (SAY IT LOUD is de bijdrage van het Bonnefanten), een internationaal symposium en een overkoepelend onderwijsprogramma is er binnen dit platform nadrukkelijk ruimte gecreëerd voor kennisuitwisseling en (zelf)reflectie aan de hand van Reflectiesessies. De Reflectiesessies zijn inhoudelijke bijeenkomsten van professionals uit de museale sector en leden van de expertisegroep waarbij een constructieve uitwisseling van kennis, ideeën en inzichten centraal staat. Naar aanleiding van deze sessies krijgen de musea opdrachten zoals het maken van een Cultuurscan van de eigen organisatie. De inzichten en opbrengsten uit de sessies zijn ook in het beleidsdocument *Diversiteit en Inclusie* meegenomen. Het Bonnefanten heeft in 2020 deelgenomen aan alle zes Reflectiesessies waaronder een Keti Koti Tafel.

Interne publicatie: woorden doen ertoe

Welke woorden gebruiken we wel en welke niet in onze museumteksten en in gesprek met onze bezoekers en in welke context? Dat woorden en normen over taalgebruik voortdurend in beweging zijn, kan verwarrend en ongemakkelijk zijn voor diegenen die aan bepaalde woorden gewend zijn geraakt. Dit merken we ook in het museum. Veranderend taalgebruik is onlosmakelijk gekoppeld aan veranderingen in de maatschappij zelf. Om

medewerkers, vrijwilligers en rondleiders hierin te helpen hebben we een (incomplete) lijst met woorden gemaakt, toegespitst op de tentoonstelling *SAY IT LOUD*. Het document is gebaseerd op de publicatie *Words Matter*, samengesteld door het Nationaal Museum van Wereldculturen (Tropenmuseum, Afrika Museum, Museum Volkenkunde, Wereldmuseum).

Samenwerkingsverbanden

Naast de gangbare samenwerkingsverbanden met collega musea, culturele instellingen en onderwijsinstellingen, werken we ook samen met partijen wiens achterban niet vanzelfsprekend ons museum bezoekt. Onder andere: Trajekt/ Quiet Community, Woonpunt, Stichting Met je Hart, Stichting Vier het Leven, Stichting de Zonnebloem, Leger des Heils, Droommoeders, buurttheater Maria-berg, Refugee Project, Stichting De Vrolijkheid, COC- Limburg, STUDIO i, The 21st Century Museum, diverse lokale buurtnetwerken, koren en blaasensembles. Met name rondom de publieksprogrammering werken we met deze partijen samen. Bij voorkeur in co-creatie. Daarmee geven we nadrukkelijk invulling aan de totstandkoming van een maatschappelijk verbinding tussen het museum en de regio.

Met Musea Bekennen Kleur werken we samen met dertien Nederlandse musea daarbij geholpen door kwartiermaker Aspha Bijnaar en een netwerk aan experts. Ook werken we in het kader van de expositie *SAY IT LOUD* samen met OSCAM in Amsterdam Zuid-Oost, het HipHopHuis te Rotterdam en de Jan van Eyck Academie in Maastricht.

Colour Combinations
CMYK

BRAND GUIDELINES
Assets + Rules

2020 was dankzij COVID-19 een enerverend jaar waarin van het team Communicatie & marketing de nodige veerkracht en inzet is gevraagd. Het gevolg was dat onder andere persbenadering, relatiebeheer, geplande advertenties en (online en of outdoor) campagnes om een permanente aandacht, flexibiliteit en maatwerk vroegen (en nog steeds vragen).

Huisstijl

Ondanks COVID-19 is er vol enthousiasme ingezet op de mogelijkheden voor zichtbaarheid voor het Bonnefanten. Het jaar begon feestelijk en trots met de lancering van de nieuwe visuele identiteit van het Bonnefanten tezamen met een nieuwe huisstijl, nieuwe website en met de Collectie Online. De identiteit is ontwikkeld door het fameuze bureau Barnbrook te Londen. Na 1,5 jaar intensieve voorbereiding was het moment eindelijk daar. Na publieke bekendmaking en live-gang is er het hele jaar gewerkt aan het finetunen en doorvoeren van de huisstijl in alle corporate communicatie en tentoonstellingsmiddelen. In 2021 wordt verder doorgepakt wat betreft de Museumshop en de Kunstuitleen. En met de lancering van de website is gestart met Google Grants/Ads. Ook zou 2020 een jaar vol festiviteiten worden in het kader van het jubilerende Aldo Rossi gebouw, dat dit jaar 25 jaar is geworden. Helaas is het in 2020 niet mogelijk gebleken om de diverse geplande publieksactiviteiten te organiseren en realiseren.

Ondanks en ook dankzij COVID-19 is er in 2020 voortgebouwd op de bestaande relaties met doelgroepen en pers. Nieuwe verbindingen zijn aangegaan door het Bonnefanten bij een bredere community onder de aandacht te

brengen en door middel van het doelgericht inzetten van de online en offline communicatiekanalen werd goede aansluiting gevonden bij het grote publiek. Dat is te zien aan de verschillende media-aandacht, de mediawaarde en aan de groei van de social mediakanalen.

Tentoonstellingen en publiciteit

Met tien grote en kleinere presentaties zorgde 2020 op alle communicatieve en marketingvlakken voor de nodige reuring. De fysieke en digitale bezoeker, jong en oud, kon op alle vlakken zijn of haar hart ophalen. Het jaar werd ingeluid met de door de pers en publiek bejubelde grote solotentoonstelling *The Absence of Mark Manders* van Mark Manders.

Uit NRC, februari 2020:
“Een schitterende overzichtstentoonstelling van Mark Manders in het Bonnefantenmuseum in Maastricht bewijst dat zijn werk in essentie ongrijpbaar blijft, zelfs magisch.”

Media:
 Verschenen artikelen en recensies over de Mark Manders tentoonstelling zijn o.a. te vinden in De Limburger, de Volkskrant, NRC en NRC Next, Trouw, Het Parool, Zuiderlucht, VPRO Gids, De Morgen, De Standaard, La Libre, Chapeau Magazine, Museumtijdschrift. Ook aandacht in AVROTROS programma Nu te Zien! met een aflevering door Ralph Keuning en op de Belgische VRT in radioprogramma Klara waar Mark Manders zelf aan het woord was.

Aantal bezoekers: 26.645, inclusief sluiting museum en verlenging van de tentoonstelling. Begin maart opende met de start van TEFAF

Maastricht, de collectiepresentatie *Beating around the bush #6: Scenes from the Anthropocene*. Helaas zorgde de ontwikkelingen rondom COVID-19 ervoor dat vanaf vrijdag 13 maart het Bonnefanten zijn deuren tot en met 1 juni moest sluiten.

Media:

Artikelen en recensies die verschenen aan gaande *Beating around the bush* waren te vinden in o.a. De Limburger, Volkskrant magazine, Zuiderlucht, Chapeau Magazine, Vind Magazine, Collect magazine, Bulletin Vereniging Rembrandt, Apollo Magazine.

Aantal bezoekers opening tentoonstelling en Bonnefanten TEFAF Welcome Party: 475.
Aantal bezoekers tentoonstelling: 35.707, inclusief sluiting museum

Vanaf de heropening op 2 juni kon het publiek weer volop genieten van *The Absence of Mark Manders*, doordat deze werd verlengd dankzij medewerking van alle betrokken partijen, en van de *Beating around the bush* presentatie. Begin september was er een kleine publieksopening conform het museale coronaprotocol voor de tentoonstelling *Ger Lataster: fragmenten uit zijn oeuvre*. Een presentatie in samenwerking met de Provincie Limburg en die op beide locaties te zien was.

Media:

Artikelen en recensies waren te vinden in o.a. De Limburger, Chapeau Magazine, Collect Magazine, Zuiderlucht, Art Alert en Elegance.

Aantal bezoekers: 16.011

Aan het eind van dezelfde maand opende de door COVID-19 opgeschoven internationale groepstentoonstelling *SAY IT LOUD* over diversiteit en de interpretatie en representatie van ons koloniaal verleden.

Uit de Volkskrant:

*“SAY IT LOUD is een mooi eerbetoon aan de antiracisembeweging.” *****

SAY IT LOUD is nog te zien tot en met 18 april 2021.

Media:

Artikelen en recensies verschenen o.a. in De Limburger, de Volkskrant, NRC en NRC Next, Trouw, Het Parool, Zuiderlucht, Metropolis M, Kunstzone, Gonzo, Aachener Zeitung, Muze magazine, Vind Magazine, BK Magazine, VPRO gids, Bulletin Vereniging Rembrandt. Ook aandacht in: AVROTROS tv-programma Nu te Zien! met een aflevering door Ann De-meester, NTR tv-programma Het Uur van de Wolf met een special met en over Raquel van Haver, online programma De Nieuwe Wereld tv met Patricia Kaersenhout, VPRO tv-programma Mondo met Raquel van Haver, VPRO tv-programma Mondo met rapper Sef over het kunstwerk *BLKNWS* van Kahlil Joseph, radioprogramma L1 Cultuurcafé met Stijn Huijts en Juul Sadée.

Aantal bezoekers: 11.535, inclusief sluiting museum

OSCAM: vanaf 17 september 2020 is *BLKNWS* van Kahlil Joseph in OSCAM, in Amsterdam Zuid-Oost, te zien. 81 bezoekers woonden de feestelijke opening bij van de filminstallatie en in totaal hebben 367 mensen het werk in OSCAM gezien.

Bezoekers via online activiteiten OSCAM: Speak Sessions x BLKNWS trok 640 bezoekers.

HipHopHuis: vanaf 11 september 2020 is *BLKNWS* van Kahlil Joseph in het HipHop-Huis in Rotterdam te zien. Dit openingsweekend werd ingeluid met het festival *Beyond the Beat* in samenwerking met BIRD en The Notorious IBE. Er kwamen circa 350 bezoekers op af.

Vanaf half oktober was gastcurator Maayan Sheleff's *Voice Over* te zien. Met een andere vertaling van de thematiek van *SAY IT LOUD*, cureerde zij deze indrukwekkende internationale groepstentoonstelling. *Voice Over* is nog te zien tot en met 21 maart 2021.

Media:

Artikelen en recensies in: Gonzo, Chapeau Magazine, Elegance

Aantal bezoekers: 6.423

De doorgeschoven en langverwachte tentoonstelling *Brueghel en tijdgenoten: kunst als verborgen verzet?* was gepland vanaf 1 december, maar is vanwege de aangescherpte coronamaatregelen verplaatst naar maart 2021. Persbenadering hiervoor vond al in 2020 plaats.

Communicatie & marketing tijdens lockdown

Het Bonnefanten is in 2020 voor drie periodes gesloten geweest voor publiek. De eerste lockdown was van 13 maart tot 1 juni, de tweede was van 5 tot 18 november en de derde vanaf 15 december tot onbepaalde tijd. In deze periodes is aan de achterkant hard gewerkt om het museum coronabestendig te

⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN =

⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN

⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN =

⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN

⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN =

⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN

⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN =

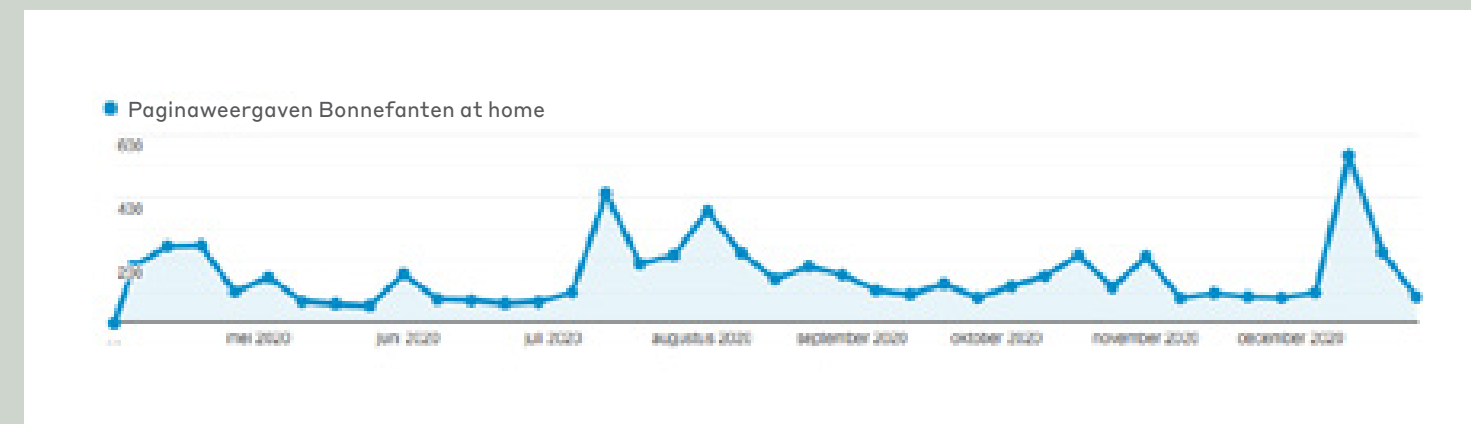
⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN

⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN =

⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN

⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN + ⦿BONNEEFANTEN =

⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN / ⦿BONNEEFANTEN

maken voor bezoekers én medewerkers. Het opgelegde coronaprotocol vereiste een aanpassing in bezoekersgedrag, onder andere het verplicht vooraf online boeken van een ticket voor een museumbezoek. Hiervoor is de online ticketstraat op de website volledig opnieuw ingericht met tijdsloten voor waarborgen maximale capaciteit; de mogelijkheid om kosteloos te annuleren of boekingen te verplaatsen; een helpdesk functie; en met persoonlijke mailings om de boeker te informeren over niet alleen het gekochte ticket, maar ook de gedragsregels in het museum in coronatijd, de mogelijkheid om zich te abonneren op de digitale nieuwsbrief en de mogelijkheid om een enquête in te vullen na het museumbezoek om de bezoekersbeleving te delen. Ook is het museum volgens het coronaprotocol ingericht, met een duidelijk routing en bewegwijzering, communicatiepunten met de huisregels en de mogelijkheid om de audiotour(s) via de eigen smartphone te downloaden en te beluisteren tijdens het museumbezoek.

Offline, online en free publicity

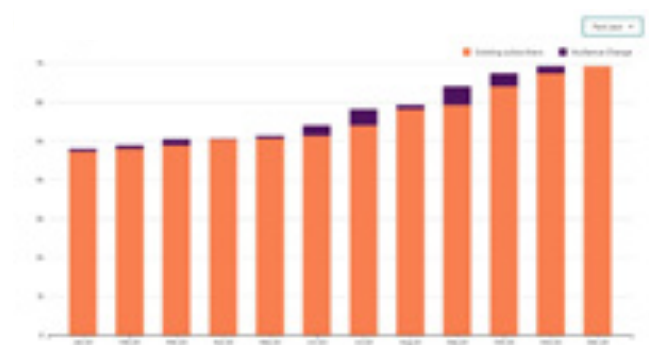
In samenwerking met team Educatie, publieksbegeleiding & inclusie en de jongerenafdeling YOUNG OFFICE is ingezet op meer online aanbod voor het publiek. Dat heeft geresulteerd in een aparte pagina op de web-

site 'Bonnefanten at home'. Gevuld met kijk-, luister- en doe-het-zelf tips voor jong en oud. De pagina kwam vanaf ongeveer 1 april in de lucht, waarbij de piekmomenten te zien zijn in periodes dat het museum was gesloten en in vakantieperiodes. Deze nieuwe 'Bonnefanten at home' pagina op de website leverde 5.995 paginabezoeken per jaar op waarvan 4.632 unieke bezoeken. De gemiddelde tijd dat de bezoeker spendeerde aan het bekijken of beluisteren van de pagina is 1,21 min.sec.

Op de eigen sociale media kanalen Facebook en Instagram is ingezet op permanent contact met het brede publiek door middel van delen van inhoudelijke tentoonstellingsinformatie, nieuws, feiten en fun facts over kunst en kunstenaars.

Voor de tentoonstellingen en corporate communicatie werden op maat de diverse offline en online kanalen van het museum ingezet. Er is ingezet op het onder de aandacht brengen van de tentoonstellingen, kunstenaars, kunstwerken, tentoonstellingsteasers, kunstenaarsfilms, speciale publieksactiviteiten, doe-het-zelf-thuis activiteiten, relevante pers en radio- & tv-uitzendingen.

Groei digitale nieuwsbrief

Dit leidde in 2020 tot de resultaten van de volgende platforms:

Digitale nieuwsbrief:

In totaal 2.455 nieuwe inschrijvers, een toename van 52% t.o.v. 1 januari 2020. Ongeveer 2/3 van de nieuwe inschrijvingen is via de online ticketpagina binnengekomen, 1/3 via de website.

- * 1 januari 2020: 4.724
- * 31 december 2020: 7.179

Facebook:

Facebook wordt over het algemeen steeds meer gebruikt voor advertenties en 'snelle content'. Toch weten we met onze pagina een stijging aan te houden.

- * Volgers: van 11.651 naar 12.159 (+508)
- * Likes: van 11.634 naar 12.083 (+449)

Instagram:

Is op dit moment het meest populaire medium. We krijgen hier veel response. De leeftijd van het merendeel van onze volgers ligt tussen de 25 en 45.

- * Volgers: van 11.157 naar 13.449 (+2.292)

YouTube:

Voor Bonnefanten een vrij nieuw medium waarmee we eind 2019 actief mee zijn gestart. We bereiken hier veel mensen mee, qua views en engagement. Door vaker unieke content te produceren en te uploaden stijgt het aantal abonnees.

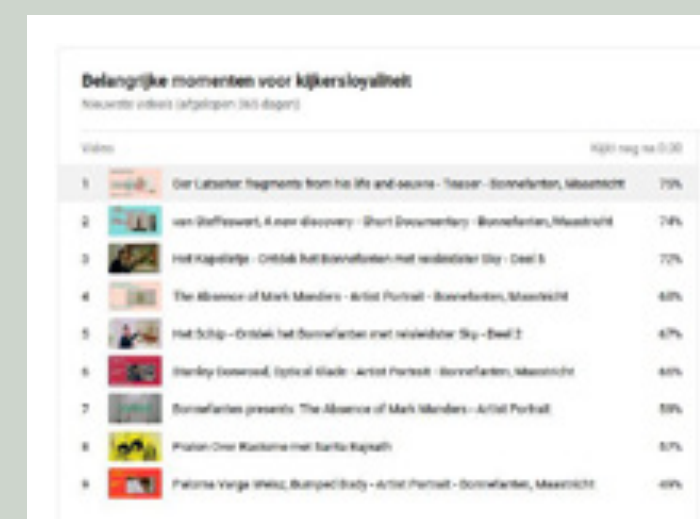
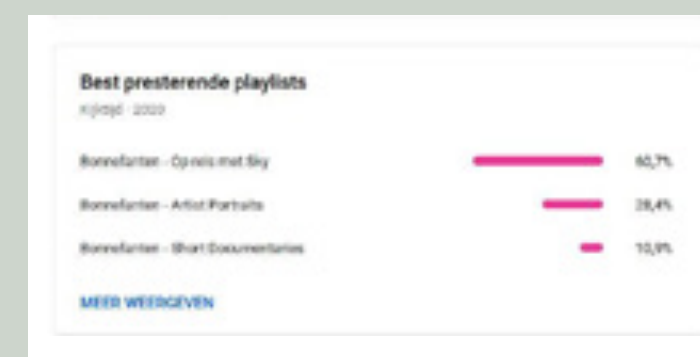
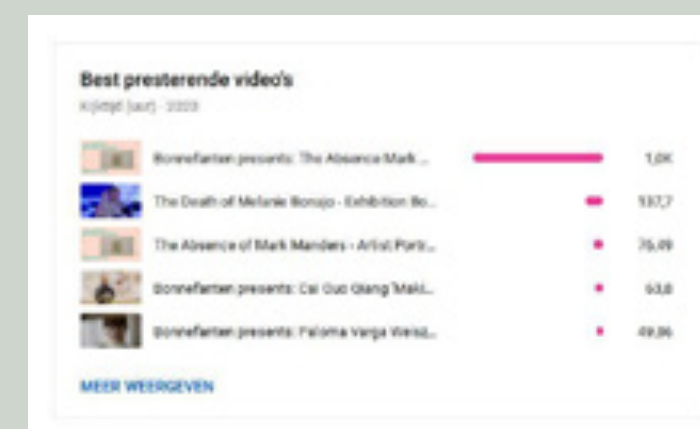
- * Abonnees: 168
- * Video weergaven totaal t.o.v. 2019
 - 2019 – 90.104
 - 2020 – 109.118
- * Video's vertoond (als aanbeveling zichtbaar in je time line) aan mensen die op YouTube scrollen t.o.v. 2019
 - 2019 – 54.000 keer
 - 2020 – 80.600 keer
- * Kijktijd
 - 2019 – 1200 uur
 - 2020 – 1541 uur (+%27)

In 2020 is een totale free publicity bereikt met een waarde van circa € 9.600.000, in 2019 was dat € 8.000.000. Dit is inclusief de exposure op en groei van de social en online mediakanalen van het Bonnefanten in 2020 met een waarde van € 5.045.000.

Samenwerkingen communicatie & marketing

Bonnefanten First Fridays

Dankzij de Extra Project bijdrage van de BankGiro Loterij, een bijdrage van de Provincie Limburg en de Gemeente Maastricht, is het Bonnefanten in 2020 gestart met een pilotjaar van gratis avondopenstellingen van het museum, de *Bonnefanten First Fridays*. Tijdens de eerste BFF 'Bonnefanten blaast omver!' kwamen 350 enthousiaste bezoekers; 'eerste keer'-museumbezoekers en nieuws-

gierigen die 'hun' orkesten kwamen beluisteren in combinatie met kunst kijken en kunstverhalen. Er is lokaal en regionaal met (on)betaalde campagnes ingezet op bezoekers en de verenigingen met hun achterban. Via online, in De Limburger, via Week in Week uit en door middel van een lokale outdoor campagne. En dat had het gewenste effect. De tweede *Bonnefanten First Friday YOUNG OFFICE Takes Over* was een groot succes met maar liefst 450 bezoekers, jong en oud.

Helaas zijn door COVID-19 de *Bonnefanten First Fridays* daarna niet meer in 2020 mogelijk geweest, maar er wordt vooruitgekeken naar 2021 voor een vervolg.

Cultifest tijdens INKOM

Vanaf 2017 vindt het grote studentenevenement Cultifest in en rondom het Bonnefanten. Dit festival maakt onderdeel uit van de INKOM, de introductieweek voor nieuwe studenten in Maastricht. Tijdens Cultifest maken - vooral nieuwe, maar ook al langer in Maastricht wonende - (internationale) studenten kennis met het culturele aanbod van de stad. Ook Cultifest had te kampen met de coronamaatregelen en koos dit jaar voor een hybride variant. Om het Bonnefanten toch deel te laten zijn van deze introductieweek, konden op woensdag 19 en vrijdag 21 augustus in totaal 120 studenten het Bonnefanten gratis bezoeken en kennismaken met ons gevarieerde aanbod.

Events & ontvangsten

In 2020 heeft de afdeling maar een paar culturele en commerciële evenementen kunnen organiseren. Door alle coronamaatregelen, de intelligente lockdown en de lockdown in het najaar kwamen live evenementen volledig tot stilstand, ook in het Bonnefanten. Alle noodzakelijke aanpassingen verlaagden de capaciteit aanzienlijk en de meeste boekingen werden geannuleerd of doorgeschoven. Evenementen zijn zwaar getroffen door COVID-19.

Commerciële evenementen

Ruim tien jaar organiseert het team commerciële events in het museum. Altijd met respect voor de hoofdtak van het museum, de bezoekersfunctie, de collectie en de exposities én het gebouw. Zakelijke events zorgen zowel voor additionele inkomsten en zijn, wellicht nog belangrijker, een middel om meer zichtbaarheid aan het museum te geven en draagvlak te creëren. Werd er in 2019 met de zakelijke ontvangsten zo'n € 65.000 gegenereerd, in 2020 was het een fractie hiervan en bedroeg de gerealiseerde omzet € 25.000.

Investering in revitalisering gebouw

Toch waren er in deze coronatijd ook volop kansen en mogelijkheden voor de afdeling. Er is dit jaar samen met restaurant Ipanema's exploitant Ria Joosten een aanzienlijke investering gedaan om de toren en het café een facelift te geven. Ook is er een eerste voorstel uitgewerkt voor een upgrade van de twee flexibele eventruimtes: het Auditorium & Studio Rossi. De samenstelling van het Eventsportfolio voor zakelijke verhuringen en ontvangsten is onder de loep genomen. Net als het centrale reserveringsprogram-

ma, Smart Event Manager. Met als doel om vanaf 2022 een hogere percentage omzetontwikkeling voor het museum te realiseren.

Tot slot heeft het team zich verdiept in nieuwe, alternatieve scenario's voor coronaproof openingen en randvoorwaarden om de vertaalslag naar hybride, virtuele events te maken.

Culturele evenementen

Museale, culturele evenementen worden ter versterking van de missie en visie van het Bonnefanten georganiseerd. Hieronder vallen de publieke openingen van tentoonstellingen maar ook de Bonnefanten TEFAF Welcome Party en Museumnacht Maastricht. De Bonnefanten TEFAF Welcome Party viel dit jaar samen met de opening van *Beating around the Bush #6*. Het was de laatste keer dat ruim 400 dierbare relaties en gasten tegelijkertijd in het gebouw waren om met gelijkgestemden te genieten van kunst, een drankje, hapje of zelfs een dansje.

De jubileumeditie van Museumnacht Maastricht en de festiviteiten rondom het 25-jarige jubileum van het gebouw gingen niet door. Gelukkig konden er in het najaar drie openingen plaatsvinden: die van Ger Lataster, hetgeen een logistieke uitdaging was door de beperkingen en het combineren van twee verschillende locaties. De maand erna konden genodigden met in acht neming van coronamaatregelen komen kijken naar de tentoonstelling *SAY IT LOUD* en *Voice Over*.

In november ging de tweede editie van de Music Innovation Award wél door alleen in een digitale editie. Via YouTube kon iedereen online naar de bijdrages van vijf getalenteerde Conservatorium Maastricht musici kijken. Stijn Huijts was jurylid en de winnaar, Jien Chir Yap, had haar bijdrage geïnspireerd op het kunstwerk *The Unknown Tomb of Craftsman* van Grayson Perry.

We zijn steeds geïnteresseerd in (nieuwe) relevante samenwerkingsverbanden die bijdragen aan een positieve beeldvorming van het museum in het algemeen of een activiteit in het bijzonder. Het Bonnefanten participeert in diverse samenwerkingsverbanden:

- Lokaal zijn we vertegenwoordigd in onder andere: Kultureel Overleg Maastricht, Maastricht Convention Bureau en Maastricht Marketing (voorheen VVV Maastricht), Museumnacht Maastricht, Expat Center Maastricht Region, TEFAF & The City Maastricht.
- Nationaal is het museum mede-initiator en deelnemer van Musea Bekennen Kleur: het samenwerkingsverband waarin Nederlandse musea onderzoek doen naar vraagstukken rondom diversiteit en inclusie binnen de museale sector. De insteek van de samenwerking binnen Musea Bekennen Kleur betreft niet slechts de zichtbare activiteiten maar gaat juist over aandacht voor het gezamenlijke proces. Het doel is om musea duurzaam te verenigen in hun streven om diversiteit en inclusie daadwerkelijk te verankeren in het DNA van de verschillende organisaties op de vier P's: Personeel, Publiek, Programma, Partners. Deelnemende musea eerste lichting: Amsterdam Museum, Bonnefanten, Centraal Museum, Dordrechts Museum, Frans Hals Museum, Museum Arnhem, Museum het Rembrandthuis, Nationaal Museum voor Wereldculturen, Rijksmuseum, Stedelijk Museum, Van Abbemuseum, Van Gogh Museum, Zeeuws Museum.
- In 2020 werd het Bonnefanten lid van Kunsten'92.
- Nationaal is het Bonnefanten lid van de Museumvereniging en participeert de artistiek directeur in het miniconvent, een overleg van de belangrijkste Nederlandse kunstmusea. Deelnemers zijn de algemeen en artistiek directeuren van het Bonnefanten, Groninger Museum, Frans Hals Museum, Van Abbemuseum, Museum Boijmans Van Beuningen, Stedelijk Museum Amsterdam, Centraal Museum Utrecht, Kröller-Müller Museum en het Kunstmuseum Den Haag, en de directeur van het Mondriaan Fonds.
- In navolging van het miniconvent is er sinds enkele jaren ook een zakelijk convent (o.a. Groninger Museum, Frans Hals Museum, Van Abbemuseum, Museum Boijmans Van Beuningen, Stedelijk Museum Amsterdam, Centraal Museum Utrecht, Kröller-Müller Museum en Kunstmuseum Den Haag), waaraan de zakelijk directeur van het Bonnefanten deelneemt.
- Netwerk Cultuurmecenaat: dit netwerk bestaat uit de directeuren en hoofden development van 30 Nederlandse culturele instellingen, die hun development activiteiten en in het bijzonder hun inkomsten uit major gifts willen versterken door actief kennis en ervaring uit te wisselen.
- Internationaal is het Bonnefanten actief met de tweejaarlijkse uitreiking van de BACA (Bonnefanten Award for Contemporary Art). In dat kader wordt er ook intensief samengewerkt met de Jan van Eyck Academie.
- Artistiek directeur is actief lid van de internationale museumvereniging CIMAM, waarvan hij ook zes jaar lang bestuurslid was.

Bonnefanten Kunstuitleen

Het doel van Bonnefanten Kunstuitleen is het verspreiden van een representatieve collectie hedendaagse beeldende kunst onder een zo groot mogelijk publiek en tegen een voor iedereen betaalbare prijs. Daarnaast wil het museum via de Kunstuitleen een markt creëren voor kunstenaars, waar ze eigen werk op een toegankelijke manier onder de aandacht kunnen brengen van een groot publiek, en die hun de mogelijkheid biedt om inkomsten te genereren.

Collectie

De Bonnefanten Kunstuitleen beschikt over een collectie van ruim 3000 werken. Dit aanbod wordt continue geactualiseerd. Bonnefanten Kunstuitleen beheerde in 2020 buiten de locatie in het Bonnefanten tevens drie dependances in Roermond, Sittard-Geleen en Venlo.

Om de synergie tussen het museum en de Kunstuitleen te versterken omvat de kunstuitleencollectie eveneens werken van kunstenaars wiens werk wordt tentoongesteld in het Bonnefanten. Zo is in 2020 voor de Kunstuitleen werk aangekocht van Raquel van Haver.

Kunstuitleen en corona

Diverse acties hebben, vanwege de coronauitbraak en de daaropvolgende lockdown in het voorjaar en eind 2020, geen doorgang kunnen vinden. Ook zijn enkele projecten later dan gepland uitgevoerd.

De coronamaatregelen zijn ook duidelijk van invloed geweest op het aantal uitleningen, verkopen en nieuwe inschrijvingen bij de Bonnefanten Kunstuitleen. Alle vestigingen waren tijdens de lockdown, net als het museum, gesloten.

Na versoepelingen van de regels in juni 2020 was een bezoek aan de Bonnefanten Kunstuitleen uitsluitend mogelijk op afspraak en met een beperkt aantal personen.

Ten opzichte van 2019 is in 2020 het aantal ruilingen van gehuurde kunstwerken met ruim 60% verminderd. Het aantal verkopen van kunstwerken uit de uitleencollectie is in deze periode met 30% gedaald, en het aantal nieuwe leden is in 2020 met 14% afgenomen.

Mede ook door de reisbeperkingen werd het aankopen van nieuwe kunstwerken voor de collectie bemoeilijkt. Bezoeken van en aan kunstenaars kwamen tijdens de lockdown tot stilstand.

Hierdoor is het aankoopbudget van € 100.000,- in 2020 niet ten volle besteed. Het nog te besteden restant van € 60.000,- zal in 2021 worden ingezet voor meer diversiteit in de uitleencollectie.

Gerealiseerd in 2020

- Bij het Regionaal Cultureel Centrum (RICK) in Weert is in maart 2020 een servicepunt gerealiseerd. Abonnees kunnen hier de door hen op de Kunstuitleenwebsite gereserveerde werken, ophalen en geleende werken retourneren.
- De vernieuwde website in nieuwe huisstijl is in september 2020 gelanceerd. Voor (potentiële) abonnees is het nu mogelijk om online in te schrijven en kunstwerken uit de uitleencollectie te reserveren.
- De in 2019 voorbereide campagne, gericht op meer bekendheid van de Kunstuitleen bij de 20 – 40-jarigen met het doel

binnen deze doelgroep meer leden te werven, is na de lancering van de nieuwe Kunstuitleenwebsite in november 2020 gestart.

- Vanaf 1 september 2020 zijn de openingstijden in de dependance Maastricht gewijzigd. In plaats van donderdag is de uitleen nu op zondag open. Dit is een pilot voor 1 jaar. Het aantal museumbezoekers en, naar verwacht, het aantal uitleenbezoekers is op zondag hoger dan op donderdag.

- Eind 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor de verhuizing van de dependance Venlo.

De dependance moet begin 2021 het pand in Venlo verlaten vanwege verkoop. Per 1 juli 2021 wordt de Kunstuitleen, zo is het streven, gehuisvest in het nieuwe Museum van Bommel van Dam. In de tussenliggende periode zijn er voor de abonnees van Venlo alternatieve mogelijkheden om hun geleende werken te ruilen.

Museumshop

De Museumshop vormt een belangrijk onderdeel van de customer journey en is een verlengstuk van het museum en de thema's die voor het Bonnefanten belangrijk zijn. Naast het feit dat de shop bijdraagt aan de totaalbeleving van onze bezoekers, is de collectie van de museumshop een afspiegeling van zowel de te bezichtigen tentoonstellingen, alsmede de thema's zoals omschreven in de missie en visie van het museum. Ook zorgen we ervoor dat de collectie van de museumshop alle verschillende doelgroepen die het Bonnefanten bezoeken bedient.

Museumshop en corona

Vanaf 13 maart 2020 gingen de musea in Nederland dicht vanwege de coronamaatregelen. Hiermee sloot ook de Museumshop. Per 1 juni mocht het museum, onder aangepaste omstandigheden, weer haar deuren openen voor publiek. De ticketbalie werd uit de Museumshop verplaatst naar de hoofdingang en de winkel werd aangepast volgens de richtlijnen van de Rijksoverheid. Ook het maximale bezoekersaantal van de shop werd teruggebracht naar maximaal acht personen per bezoek.

Per 1 augustus 2020 is Joep Larue aangesteld als nieuwe Coördinator Publieksservice. De Coördinator Publieksservice is onder andere verantwoordelijk voor de Museumshop. Naast het uitwerken en coördineren van de nieuwe plannen voor de shop, was zijn grootste taak het uitvoeren van en ondersteunen bij het implementeren van de nieuwe coronamaatregelen ten dienste van het publiek.

Op 5 november 2020 sloot het museum wederom haar deuren voor publiek. Twee weken later, op 19 november, mochten zowel het museum als de Museumshop weer open, binnen de opgelegde maatregelen.

In deze periode is samen met de nieuwe zakelijk directeur, die in november begonnen is, onder andere het plan opgepakt voor een commerciëlere winkel met een vernieuwde webshop. Er wordt gekeken naar het verhogen van de inkomsten van de museumshop, het creëren van merchandise voor het Bonnefanten, met draagtassen en pakpapier in de nieuwe huisstijl.

Samen met de Kunstuitlenen ontwikkelen we sinds 2020 nieuwe aanbiedingen en verdienmodellen.

De webshop is een service tool en moet gezien worden als een klantvriendelijke gerichte service, die wij onze (potentiële) klanten en bezoekers bieden. De webshop biedt de bezoekers de mogelijkheid tot een herhaalbezoek op afstand en is daarmee een imagoversterkend en service verhogend middel. Er wordt onderzocht hoe de webshop efficiënter ingezet kan worden om bovenstaande doelen te bereiken. Deze plannen zullen in 2021 verder uitgewerkt en in gang gezet worden.

Vlak voor Kerst, op 15 december 2020, sloot het museum voor de derde keer haar deuren. Deze situatie is op het moment waarop we dit verslag schrijven nog onveranderd.

Organisatie en de codes

Algemeen

Het Bonnefanten wil een museum zijn waarin met passie en in een goede werksfeer wordt gewerkt aan de mooiste en beste presentaties van kunst, met de meest optimale faciliteiten. We streven naar een positieve bedrijfscultuur, waar iedereen zich bewust is van zijn eigen rol en verantwoordelijkheid. Daarbij is de professionalisering van de organisatie een continu proces om betere samenwerking en onderlinge afstemming te bereiken. Hierbij hebben we aandacht voor de ontwikkeling van medewerkers en wordt er voortdurend gezocht naar een goede balans tussen inhoudelijk beleid en 'zakelijke' kaderstelling. Goede interne communicatie en transparantie zijn hierbij van het grootste belang.

COVID-19 bepaalde voor een groot deel het personeelsbeleid in 2020. De twee 1,5 meter COVID-19 werkgroepen; het thuiswerken voor een vooral gesloten museum; aandacht voor mensen die thuis moeten zijn; transparantie over waar we staan, financieel en moreel, kortom COVID-19 vraagt een andere focus van de organisatie en van het personeel.

Door de pandemie moesten medewerkers zoveel mogelijk thuiswerken. De organisatie heeft de eigen bureaustoel en computerscherm bij mensen, die dat wilden, thuis afgeleverd en thuiswerkende mensen een thuiswerkvergoeding gegeven. Voor medewerkers die wel aanwezig moesten zijn, zijn de benodigde beschermingsmiddelen aangeschaft en regels opgesteld die regelmatig gecommuniceerd werden.

De totale omzet van de museumshop in 2020 bedroeg € 138.980. Dit is een daling van ruim 57% ten opzichte van 2019 (€ 320.557). Het museum en de museumshop waren in 2020 echter ook maar 36 weken open voor publiek ten opzichte van 52 in 2019. Daarnaast mocht het museum maar een beperkt aantal bezoekers ontvangen met de opgelegde coronamaatregelen.

Bedrijfsvoering

Het Bonnefanten had 50 mensen in dienst in 2020. Het aantal freelance medewerkers was circa 25. Er was vanwege corona een aanvraag gedaan voor speciale gastvrouwen en -heren. Deze aanvraag is gehonoreerd maar omdat het museum weer moest sluiten, is hier (nog) geen gebruik van gemaakt. Het aantal reguliere vrijwilligers was circa 25 personen. Zij zijn met name werkzaam aan de servicebalie en voor de archivering en beschrijving van de Polling-collectie. Alle vrijwilligers beschikken over een vrijwilligerscontract. Gedurende de pandemie konden vrijwilligers niet naar kantoor.

Accommodatie

Het gebouw is in 1995 in gebruik genomen en vierde in 2020 zijn 25-jarig bestaan. Dit jubileum is door corona in het water gevallen. Het gebouw is destijds als museum gebouwd en voldoet in die zin dan ook nog steeds aan de beoogde werking van onze instelling. Het onderhoud is een constante factor in het dagdagelijkse reilen en zeilen van ons museum. Door goed onderhoud en het in- spelen op veranderende eisen kan het gebouw op de juiste wijze in dienst blijven staan van zowel de kunst, haar bezoekers en de medewerkers. Hoewel het gebouw en de voorzieningen in de basis aan de huidige en toekomstige werking van het gebouw voldoen, zijn er ook knelpunten die hebben geleid tot ideeën die van wezenlijk belang zijn voor de doorontwikkeling van het museum: de zogenoemde 'perspectieven op het gebouw'. Zo beschikt het Bonnefanten over te weinig ruimte om haar vaste collecties op een optimale wijze te kunnen tonen. Een wens is dan ook het aan-

bouwen van additionele expositieruimte voor tijdelijke tentoonstellingen, zodat er ruimte vrijgespeeld wordt voor het permanent tonen van grotere delen van de vaste collectie. Daarnaast zijn er ideeën voor bouwkundige ingrepen die leiden tot een betere routing in het gebouw en is er behoefte aan een auditorium. Tevens zien wij mogelijkheden om de capaciteit voor ontvangsten en evenementen uit te breiden. Last but not least streven we naar meer zichtbaarheid rondom het gebouw zodat het toegankelijker wordt voor het publiek. Deze aanlichting van het gebouw is in 2020 nader onderzocht en een vergunning voor verkregen. Dit traject zal in 2021 worden vervolgd.

De huisvesting zal ook in 2021 verder worden besproken en strategisch ontwikkeld. Dit is een langjarig traject dat we oppakken met de Provincie en de Gemeente Maastricht. Voor de komende jaren staat duurzaamheid hoog op de agenda; gescheiden afvalverwerking en het verduurzamen van het gebouw, maar ook van processen blijven onze aandacht hebben.

Governance Code Cultuur

De raad van toezicht en de directie volgen de beginselen van deugdelijk bestuur zoals opgetekend in de Governance Code Cultuur. De acht principes van de Code worden met overtuiging nageleefd. De doelstelling van het museum blijft te allen tijde overeind, op verantwoorde wijze.

Het Bonnefanten heeft een onafhankelijke en onbezoldigde raad van toezicht, een tweekoppig bestuur, een organisatiestructuur die helder is weergegeven in het organogram (zie bijlage) en die aansluit bij de beoogde werking van de organisatie. In 2020

is een start gemaakt met de opzet van een afdeling Fondsenwerving & Relatiebeheer en het voorbereiden van de organisatie daarop. De organisatie verwacht in 2021 de werving voor de vacature van hoofd van deze afdeling te starten.

De overlegstructuur van het Bonnefanten is helder en geeft verantwoordelijkheid waar dat belegd moet worden en houdt de organisatie zo goed en transparant mogelijk geïnformeerd.

De organisatie is alert op belangenversterving van leden van de raad van toezicht, directie en medewerkers.

De personeelsvertegenwoordiging heeft een eigenstandige verantwoordelijkheid en wordt ook zo gepercipieerd door de organisatie. De pvt heeft samen met de directie een gedragscode in voorbereiding, die in 2021 zal worden vastgesteld. Deze code volgt de Code Diversiteit & Inclusie - en de Fair Practice Code, evenals de code voor goed bestuur.

Veiligheid en vitaliteit

Het bestuur staat voor een veilige werkomgeving waarbinnen leidinggevendenden, de vertrouwenspersoon en de bedrijfsarts allen hun rol en verantwoordelijkheid nemen. Directie spreekt regelmatig met hen om te kunnen sturen en bijsturen op individueel niveau en op organisatieniveau.

Medewerkers kunnen bij de vertrouwenspersoon terecht als ze vragen hebben over hun werk- en rechtspositie of als er sprake is van ongewenste omgangsvormen. Jaarlijks rapporteert de vertrouwenspersoon middels een jaarverslag, dat met de directie besproken wordt.

Ziekteverzuim is gedaald sinds 2019 maar kan nog verder dalen. We zullen er alles aan doen om dit te bewerkstelligen.

Goed werkgeverschap

Ten behoeve van goed werkgeverschap volgt het bestuur en daarmee de organisatie de Code Diversiteit & Inclusie en de Fair Practice Code. Hierbij verwijzen we naar het beleid Diversiteit & Inclusie.

Het Bonnefanten omarmt de Fair Practice Code. Fair pay is altijd al een belangrijk aandachtspunt geweest in ons museum. Het Bonnefanten volgt de CAO van de provinciale sector. Stagiaires en flexwerkers krijgen allen contracten op basis van deze CAO. Copyrights en/of auteursrechten worden te allen tijde nageleefd. Kunstenaars krijgen een kunstenaarsvergoeding gebaseerd op de richtlijnen van het Mondriaan Fonds. Solidariteit, transparantie, duurzaamheid, diversiteit en vertrouwen zijn de uitgangspunten van de Fair Practice Code die wij te allen tijde nastreven. Maar dit komt niet vanzelf. We hebben in 2020 aandacht gegeven aan opleidingen, diversiteit op de werkvloer en het bespreekbaar maken van verschillende lastige onderwerpen. We hebben nog stappen te zetten die te maken hebben met duurzaamheid en diversiteit. Voor wat betreft diversiteit is een beleidsplan en een plan van aanpak vastgesteld, die we in 2021 verder implementeren. Duurzaamheid van onze organisatie staat hoog op onze agenda. We vinden het belangrijk dat medewerkers in zichzelf investeren door verdere vorming, opleiding (vak- technische) en persoonlijke ontwikkeling. Dat kan door middel van bij-

voorbeeld het volgen van een opleiding of workshops. Dit wordt tijdens het POP-gesprek (persoonlijk ontwikkelingsplan) besproken en vastgelegd. Indien de opleiding een meerwaarde heeft voor de uitoefening van de functie van de medewerker en/of het Bonnefanten, worden de kosten geheel of gedeeltelijk vergoed. Ook stimuleren we alle afdelingen om met stage- c.q. trainee-plekken te werken. Het museum investeert daarmee tevens in jonge talenten en de doorstroom binnen de arbeidsmarkt. Het evalueren van projecten en er lering uit trekken, zijn van belang voor de nabije toekomst.

Me Too

In 2020 was er veel media-aandacht voor een kunstenaar die grensoverschrijdend gedrag vertoonde, van wie het Bonnefanten werk in de collectie heeft. We hebben de gelegenheid aangegrepen extern en intern nogmaals te benadrukken dat wij dit soort gedrag niet tolereren: “Wij wijzen er nogmaals op dat grensoverschrijdend gedrag in onze organisatie niet wordt geaccepteerd. Mocht het zich desondanks voordoen dan kun je daar altijd melding van maken bij je leidinggevende of de directie of, indien daar aanleiding toe is, bij onze onafhankelijke externe vertrouwenspersoon.” Tevens verwezen wij naar Mores, een onafhankelijk online meldpunt voor ongewenste omgangsvormen in de podiumkunsten-, televisie- en filmsector, kunstvakonderwijs en musea.

Black Lives Matter

In 2020 werd Black Lives Matter een belangrijk maatschappelijk onderwerp. Het Bonnefanten heeft zich publiekelijk uitgesproken op social media en in het museum: 2 juni 2020 heeft het Bonnefanten een zwart vlak op Instagram geplaatst met de tekst #Blacklivesmatter. Tevens is als solidariteitsbetuiging het werk *Black Mary* van Kahlil Joseph terug op zaal geplaatst met de wandtekst: *Bonnefanten supports peaceful protests against racism. #Blacklivesmatter*. Een still uit dit werk was ook op Instagram te zien. Hiermee bevestigde het Bonnefanten dat het tegen racisme en discriminatie is.

Algemeen

Het Bonnefanten ziet het als een belangrijke verantwoordelijkheid om de gezondheid en de veiligheid van werknemers te bevorderen. De RI&E (Risico-Inventarisatie & Evaluatie) is hiervoor een uitstekend (wettelijk verplicht) instrument. Het Bonnefanten heeft twee preventiemedewerkers die voor uitvoering van de RI&E zorgdragen. In 2015 heeft een externe Arbodienst de RI&E met plan van aanpak gekeurd en akkoord bevonden. Het plan van aanpak vormt een goede basis van waaruit de RI&E up to date gehouden wordt.

Overleg en communicatie

De preventiemedewerkers hebben geen vaste afspraken met de directie, maar bespreken zaken indien nodig. Met de personeelsvertegenwoordiging (pvt) heeft overleg plaatsgevonden en de pvt heeft een overzicht van de incidentmeldingen over 2020 ontvangen. De medewerkers zijn per mail via de personele mededelingen en via artikelen in het interne informatiebulletin Bon Vivant over zaken geïnformeerd.

Het museum is een aantal maanden gesloten geweest en grote prioriteit had/heeft hoe medewerkers zo veilig mogelijk kunnen werken en bezoekers het museum zo veilig mogelijk bezoeken.

Wat is er zoal geregeld:

- Indien mogelijk, zoveel mogelijk thuiswerken. Er is een enquête gehouden over hoe de medewerkers het thuiswerken ervaren en ze (afhankelijk van hun behoefte) voorzien van middelen. De thuiswerkers hebben een financiële thuiswerkvergoeding ont-

vangen.

- Medewerkers melden hun aanwezigheid in het museum en/of op kantoor bij de leidinggevende.
- Op de website en via nieuwsbrieven worden bezoekers geïnformeerd over huisregels in coronatijd, o.a. het reserveren van een ticket met tijdslot, vaste uitgestippelde route, maximaal aantal bezoekers per ruimte, dragen van een mondkapje, sluiting van het museum, etc..
- Er is een scenario uitgewerkt voor de inzet van extra hosts die bezoekers kunnen informeren (vanwege sluiting zijn de hosts nog niet ingezet).
- Twee werkgroepen zijn in het leven geroepen en hebben de COVID-19 tijd begeleid en doen dit nog steeds.
- De richtlijnen van het RIVM en de Museumvereniging worden gevolgd.

1,5 meter werkgroepen

Sinds eind april is de werkgroep ‘anderhalve meter museum’ operationeel. De werkgroep houdt zich bezig met de implementatie van en het toepassen van alle geldende protocollen, waarbij het museumprotocol leidend is. De werkgroep adviseert directie, verzorgt voorlichting aan alle medewerkers, buigt zich over consequenties bij nieuwe maatregelen en volgt alle richtlijnen nauwlettend.

De logistiek op de begane grond, de looproute én de ticketbalie zijn om veiligheidsredenen en om de doorstroming te bevorderen aangepast. Om op langere termijn een veilig en gastvrij, anderhalve meter proof Bonnefanten te creëren, is met subsidie van € 55.000,- van het Kickstart Cultuurfonds het voorstel ‘Bonnefanten Balies’ uitge-

voerd. Dit plan betreft het plaatsen van een coronaproof ticketdesk in de entreehal, twee speciale informatiebalies, afzetspalen, museumkrukjes én extra hosts. Ondertussen bleek uit de bezoekersenquête dat ruim 88% van de respondenten de genomen maatregelen rondom veiligheid en hygiëne goed tot uitstekend vond. Met al deze duurzame maatregelen hopen we uiteindelijk ook de bezoekerscapaciteit per dag te kunnen verhogen.

Met de werkgroep 'anderhalve meter kantoor' zijn er maatregelen genomen voor het thuiswerken, in het museum werken, en regelingen vastgesteld voor een veilige ontvangst van bruiklenen en het veilig inrichten van tentoonstellingen. Deze maatregelen worden nauwlettend in de gaten gehouden en waar nodig bijgesteld.

Medewerkers worden frequent geïnformeerd over de relevante coronamaatregelen en -nieuws door middel van de Bonnefanten Update. Ook over de do's en don'ts in relatie tot het noodzakelijk aanwezig moeten zijn op kantoor.

Corona

Het jaar 2020 tekent zich door corona en alle risico's die daarmee te maken hebben. Door het wegvallen van de inkomsten van tickets, de winkel en de kunstuitleen was het risico groot dat we gingen interen op onze algemene reserve. Daarnaast was het lastig te voorspellen wanneer het museum weer op normale sterkte zou kunnen draaien. Door de subsidie van de nationale overheid (via het Mondriaan Fonds), gematcht door de Provincie Limburg, konden we de tekorten opvangen.

Daarnaast hebben we maatregelen genomen om de kosten te drukken. We hebben tentoonstellingen en activiteiten doorgeschoven, verlengd en/of geannuleerd. Hierdoor hebben we bezuinigd.

We hebben strak gemonitord door regelmatige rapportages en risico scenario's te analyseren die ons hielpen bij het managen van de geïdentificeerde risico's.

Digitalisering voor binding met publiek

We ontwikkelen op dit moment een webshop en een digitaal kanaal om niet onze bezoekers en publieke aandacht te verliezen. We willen bij het opengaan onze trouwe bezoekers en zoveel mogelijk nieuwe weer verwelkomen.

Algemeen

Risicobeheersing vormt al jaren een integraal onderdeel van onze bedrijfsvoering. Het realiseren van strategie en doelen is van het grootste belang maar mag niet ten koste gaan van een veilige omgeving. Doel is om kansen en bedreigingen tijdig te identificeren en te beheersen binnen een reële risk appetite.

Onze processen zijn ingericht volgens de geldende wet- en regelgeving. We werken met financiële kaderstellingen (begrotingen en budgetten), een gerichte planning en binnen de vastgestelde organisatiestructuur

De risico's worden vastgesteld door de directie en de raad van toezicht. Monitoring van het risicomanagement is ondergebracht bij de directie en de controller. Zij analyseren de risico's, bereiden beleids- en richtlijnen voor en coördineren het risicomanagement.

Operationele risico's

We onderkennen in onze bedrijfsvoering operationele risico's. Dit risico is te omschrijven als het risico dat betrekking heeft op de kans dat het museum schade of verlies leidt als gevolg van inadequate of falende processen, systemen, menselijk gedrag of externe gebeurtenissen. Corona was zo'n onverwacht risico. Het risicomanagement heeft in 2020 goed gefunctioneerd.

Daarnaast zijn maatregelen vastgelegd in procedures en werkinstructies en ingebouwd in onze ICT-systemen. Ultimo 2020 is besloten een afdeling overstijgend dashboard te ontwikkelen om in een gezamenlijk overzicht kengetallen en financiële rapportages organisatie-breed beschikbaar te maken.

In het kader van risicomanagement is de 'Risicoanalyse Bonnefanten' opgesteld: De belangrijkste risico's voor het Bonnefanten zijn:

- Coronarisico: dat we niet meer kunnen doen wat in onze doelstelling beschreven staat en dat we moeten afschalen in activiteiten en personeel.

- Schade of diefstal van de collectie en werken op zaal.
- Uitval van installaties waardoor de vereiste temperatuur en luchtvochtigheid niet gewaarborgd zijn.
- Uitval van computersystemen door externe of interne oorzaken
- Door actuele ontwikkelingen op de internationale kunstmarkt kunnen de kosten voor internationaal bruikleenverkeer ten behoeve van eigen tentoonstellingen onverwacht hoog uitvallen.
- Werkdruk voor het personeel en duurzame inzetbaarheid zijn actuele thema's.

Genomen maatregelen om deze risico's te beperken:

- Voor het managen van de coronarisico's verwijzen wij naar de eerste alinea van dit hoofdstuk.
- Het museum heeft een collectieverzekering en transport- en verblijfverzekeringen afgesloten om het risico van schade of diefstal af te dekken.
- Er vindt regelmatig een security audit plaats. De hieruit voortvloeiende aandachtspunten worden opgevolgd.
- Het museum maakt dagelijks een back-up van de software.
- Gericht personeelsbeleid met aandacht voor werkdruk – en werkgeluk is van het grootste belang, zeker tijdens corona. Daarnaast proberen we door regelmatige updates en digitale bijeenkomsten medewerkers zo dicht mogelijk te betrekken bij de organisatie. Een digitale kerstborrel, een virtuele ontmoeting om even hallo te zeggen en digitale informatiebijeenkomsten, vinden geregeld plaats.

Reputatierisico

Door middel van bewustwording en betrokkenheid van medewerkers proberen we het reputatierisico te minimaliseren. Hierbij moet gedacht worden aan onder andere het monitoren van hoofd- en nevenfuncties van leden van de raad van toezicht, directie en medewerkers. Ook monitoren we online berichten van betrokkenen van het museum.

Diversifiëring 2e en 3e geldstroom

In 2020 hebben we de BIS aanvraag bij het ministerie van OCW succesvol gerealiseerd. Het is van belang onze inkomstenstroom te diversifiëren. Daarom zijn in 2020 de eerste stappen genomen voor het opzetten van een Development & Relatiebeheer afdeling, met hetzelfde doel: meer draagvlak creëren en meer geld realiseren uit de derde geldstroom. De resultaten zullen we op den duur zien.

Als vertegenwoordiging van het personeel is de personeelsvertegenwoordiging (pvt) het afgelopen jaar nauw betrokken geweest bij meerdere zaken die alle medewerkers betreffen. Hiervoor is de pvt doorlopend in gesprek met de directie.

De pvt en directie streven hier hetzelfde doel na: het creëren van een professionele, veilige en inclusieve werkomgeving. Medezeggenschap draagt hier in belangrijke mate aan bij doordat medewerkers zich serieus genomen voelen en vertrouwen hebben in de organisatie.

Leden

Vanaf juni 2017 bestaat de pvt uit Frits Nijenhuis (voorzitter) en Laura Hovens. Stefanie Metsemakers is per 1 januari 2020 toegetreten.

Overleg

Het afgelopen jaar heeft er vier keer regulier overleg met de directie plaatsgevonden. Verslaglegging vond plaats op basis van actiepunten. Tevens heeft de pvt in 2020 twee keer een overleg gehad met de raad van toezicht. Er is afgesproken dat de directie bij het overleg met de raad van toezicht aanwezig is.

Thuiswerken

Door de coronapandemie is thuiswerken in 2020 de norm geworden voor veel medewerkers van het Bonnefanten. Dit had een grote impact op de organisatie. De pvt heeft de directie op dit vlak geadviseerd. Dit heeft mede geresulteerd in het faciliteren en compenseren van medewerkers voor het thuiswerken.

Nieuwe zakelijk directeur

De pvt heeft feedback gegeven op de functietypering van de zakelijk directeur. Daarnaast nam Stefanie Metsemakers namens de pvt, samen met twee andere medewerkers, zitting in de adviescommissie die betrokken was bij het sollicitatieproces.

Verkiezingen

Het pvt-reglement schrijft voor dat de pvt na drie jaar aftreedt. Dit zou in juni 2020 aan de orde zijn, maar door de coronapandemie is de verkiezing verschoven naar oktober 2020. Er zijn twee nieuwe leden gevonden die in het voorjaar van 2021 aan de slag gaan (trapsgewijs aan- en aftreden).

Diversiteit & Inclusie

De pvt is nauw betrokken bij het tot stand komen van het beleidsplan *Diversiteit en Inclusie*. Het onderwerp is een vast punt op de agenda met de directie.

Dossiers

- De pvt heeft feedback gegeven op de enquête /evaluatie 'Het Andere Werken' (HAW) en heeft daarbij vooral toegezien op arbo en personeelsgerelateerde aspecten.
- In samenwerking met de directie is er een concept Gedragscode opgesteld. Deze Gedragscode wordt verder uitgewerkt en zal voor de zomer van 2021 klaar zijn.
- Bezoekcijfers, ziekteverzuim en incidentmeldingen werden gemonitord. Start voor een nieuw medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) stond gepland voor najaar 2020, maar door de coronapandemie is het verzet naar voorjaar 2021.

Vooruitblik

Het Bonnefanten gaat in 2021 een periode tegemoet vol met nieuwe uitdagingen. Overleg met de medewerkers is onmisbaar en zal wederom een van de kerntaken zijn van de pvt. Daarnaast zal de pvt de stem van het personeel laten horen middels een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO). De resultaten hiervan zullen vergeleken worden met die van het vorig MTO (2016) en uitvoerig besproken worden met directie, raad van toezicht en de medewerkers.

Directie

De heer A.J. Huijts
(artistiek directeur)

- Lid raad van toezicht Muziekgieterij Maastricht
- Voorzitter Stichting Behoud Moderne Kunst
- Voorzitter raad van commissarissen Parkstad Limburg Theaters N.V.
- Lid raad van toezicht Witte de With Center for Contemporary Art
- Lid bestuur Museumnacht Maastricht
- Jurylid Mondriaan Fonds ihkv biënnale van Venetië 2022

Mevrouw S.M.E. Holtjer – Mols, (zakelijk directeur tot 1 juni 2020)

- Secretaris Jeugdfonds Cultuur Limburg (tot en met 2019 penningmeester)
- Penningmeester Stichting Behoud Moderne Kunst (tot en met 31.05.2020)
- Bestuurslid Stichting Museumnacht Maastricht (tot en met 31.05.2020)
- Voorzitter Stichting Sporter Max Gerets
- Lid raad van toezicht Stichting Trajekt

Mevrouw E.A. van der Plas
(zakelijk directeur vanaf 1 november 2020)

- Lid raad van toezicht CODARTS Rotterdam
- Lid van Algemeen Bestuur en van Dagelijks Bestuur Kunsten '92
- Lid van de Raad van Advies van de Faculteit van Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam
- Lid Raad van Advies van NWO Nederland

Raad van toezicht

Mevrouw C.W.P.J. Stienen

- Huurderscommissaris Wonen Limburg
- Lid raad van toezicht Stichting Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
- Voorzitter raad van toezicht van Atria
- Comité van Aanbeveling Imagine IC
- Voorzitter bestuur Stichting What Design Can Do
- Lid Bestuur Culturele Humanitaire organisatie Action for Hope
- Voorzitter Stichting Vrienden van Rutgers
- Adviesraad filmcollectief Syrische filmmakers Bidayat
- Lid European Council on Foreign Relations

De heer Ir. N.H. Gerardu

- Lid raad van toezicht Muziekgieterij Maastricht

Mevrouw Prof. Dr.

R.M. Letschert

- Expert voor de Europese Commissie, Directoraat-Generaal voor Onderzoek en Innovatie
- Lid van het Bestuur, Redress The Netherlands
- Lid Koninklijke Hollandische Maatschappij der Wetenschappen (KHMW)
- Lid raad van toezicht, Fonds Slachtofferhulp Nederland
- Lid Adviescollege levenslanggestraften
- Nederlands lid (research representative), GO Fair Steering Committee bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- Lid raad van toezicht, Catharinaziekenhuis Eindhoven
- Lid begeleidingscommissie Sociaal en Cultureel Planbureau
- Voorzitter en lid Begeleidingscommissie voor het Sociaal en Cultureel Planbureau
- Ambassadeur, Mukomeze Foundation

Mevrouw Prof. Dr.

C.J.M. Zijlmans

- Lid raad van toezicht BAK, Basis voor Actuele Kunst Utrecht
- Voorzitter Hulzewé-Wazniewski Stichting
- Voorzitter stadscuratorium Lucas van Leyden Fonds
- Lid Commissie Collectie Nederland Raad voor Cultuur

De heer S.J.S. Wigman

- Lid van de raad van toezicht van poppodium Nieuwe Nor in Heerlen

Het jaar 2020 was een bijzonder jaar. Het museum is vanwege corona en de daaruit volgende overheidsmaatregelen vanaf halverwege maart tot 1 juni volledig gesloten. Na de tijdelijke openstelling per 1 juni gold een maximaal aantal bezoekers van 300 per dag. Na een korte volledige sluiting van twee weken in november is de beperkte openstelling weer hervat tot half december toen daarna weer alles gesloten werd. Dit heeft een grote invloed op de programmering, de organisatie en het financiële resultaat.

Ondanks deze golfbewegingen van open en sluiten heeft het Bonnefanten redelijk gedraaid. We hebben door goede afspraken te maken met kunstenaars en leveranciers tentoonstellingen kunnen verlengen en verplaatsen. Hierdoor hebben we tijdens de beperkte openstelling mooie tentoonstellingen kunnen laten zien en zijn we nu klaar om in 2021 weer met een mooi programma open te gaan.

Dankbaar zijn we voor de coronacompensatiegelden van de nationale en provinciale overheden in 2020. We hebben de mogelijkheden om kosten te besparen aangegrepen tijdens dit moeilijke jaar. We hebben tentoonstellingen doorgeschoven of verlengd. De flexibiliteit van de medewerkers is enorm op de proef gesteld, onder meer door zoveel mogelijk thuis te werken. We hebben gelukkig geen gedwongen ontslagen en proberen iedereen zoveel mogelijk te ondersteunen, bijvoorbeeld door het verstrekken van een kleine thuiswerkvergoeding.

Net als het coronavirus zelf stopt ook het effect op de bedrijfsvoering van het coronavirus niet per 31 december 2020. Het gerealiseerde resultaat over 2020 van € 601.758 moet dan ook als momentopname gezien worden richting 2021. Wij voorzien dit budget volledig te gebruiken voor corona gerelateerde kosten in 2021.

Zo zijn in 2020 tentoonstellingen en publieksactiviteiten doorgeschoven naar 2021 zoals bijvoorbeeld “Brueghel en Tijdgenoten”. Het Bonnefanten heeft zoveel mogelijk geschoven in de programmering en geen programmering afgezegd. Zo zijn bestaande afspraken met onder andere kunstenaars gerespecteerd en alleen verschoven in de tijd. Om aan deze verplichtingen in 2021 te kunnen voldoen wordt een bedrag ad € 200.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve tentoonstellingen. Vanuit de kunstuitleen is in 2020 niet alle aankoopbudget uitgegeven. Om dit bedrag toch bij de kunstenaars terecht te laten komen wordt een bestemmingsreserve aankopen kunstuitleen gevormd ad € 60.000.

De compensatieregeling corona van het Mondriaan Fonds (uitvoerder namens het ministerie van OCW) en de Provincie Limburg tezamen is mede door positievere bezoekersaantallen niet volledig gebruikt. Vanaf de laatste sluiting medio december is op dit moment nog onduidelijk wanneer het museum (beperkt) weer open kan. Om deze sluiting en nog te verwachten coronagerelateerde kosten in 2021 op te kunnen vangen is een bestemmingsreserve compensatie coronacrisis gevormd ad € 317.000. Een bedrag van € 50.898 wordt aan de algemene reserve toegevoegd om het weerstandvermogen te versterken.

Financiële positie

De financiële positie van het Bonnefanten is voldoende te noemen. Ultimo 2020 wordt geen gebruik gemaakt van enige kredietfaciliteit. Na toevoeging van het exploitatieresultaat over 2020 ad € 601.758 aan het eigen vermogen bedraagt het totale eigen vermogen € 1.930.327. Het totale eigen vermogen bestaat uit bestemmingsfondsen ad € 1.096.553, bestemmingsreserves ad € 577.000 en een algemene reserve ad € 256.729.

De verhouding van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen (solvabiliteitsratio) is ultimo 2020 gestegen naar 0,40 ten opzichte van 0,29 ultimo 2019 en ligt hiermee ruim boven het gewenste minimum van 0,25 en geeft zekerheid dat het Bonnefanten aan haar verplichtingen kan blijven voldoen. Gezien de huidige pandemie en de onzekerheden die hiermee samenhangen zal het Bonnefanten, net als in 2020, vermogen en resultaat blijven monitoren.

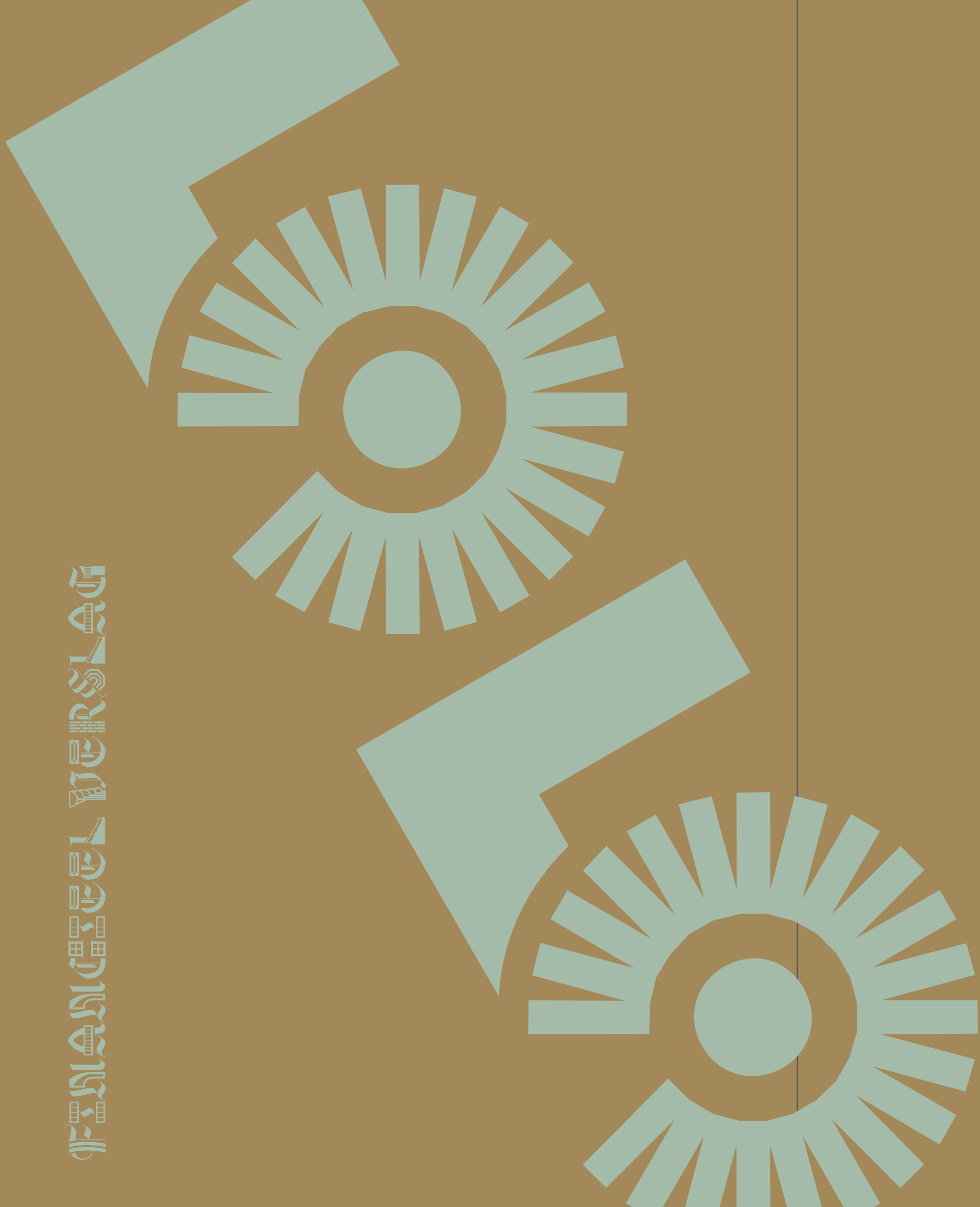
De current ratio ultimo 2020 is gestegen naar 1,61 ten opzichte van 1,26 ultimo 2019. Hiermee is het Bonnefanten voldoende in staat om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen. Het saldo van de liquiditeiten en het liquiditeitsbeheer is een belangrijk aandachtspunt en wordt nauwlettend gemonitord in de meerjarenraming van de exploitatie en de liquiditeitspositie. De mutatie in de liquiditeiten in 2020 wordt toegelicht in het kasstroomoverzicht.

Vermogens- en reservebeleid

Het vermogen bestaat zowel uit bestemmingsfondsen als bestemmingsreserves en vrije reserves. De functie van het vermogen

betreft zowel een bufferfunctie voor toekomstige risico's aan de lasten en/of baten kant van de exploitatie als ter dekking voor specifieke toekomstige projecten. Voor het vermogensbeleid wordt door het Bonnefanten een minimumeis gesteld aan de solvabiliteit van 0,25. In 2021 zal door het Bonnefanten nader worden gekeken naar haar vermogens- en reservebeleid. De gevolgen en het gewenste weerstandvermogen van het museum worden hiervoor nader onderzocht.

Balans ná voorstel bestemming van het resultaat (x € 1.000)

Jaarverslag 2020

Activa	31.12.2020		31.12.2019	
	€	€	€	€
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Inrichting	676		678	
Inventaris	296		347	
Automatisering	142		140	
Activa in uitvoering	34		34	
		1.148		1.199
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>		33		24
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	159		220	
Belastingen en premies	180		209	
Overlopende activa	783		877	
		1.122		1.306
Liquide middelen		2.514		2.016
Totaal activa		4.817		4.545

Passiva	31.12.2020		31.12.2019	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Stichtingskapitaal	0		0	
Fondsen	1.096		1.123	
Reserves	577		0	
Algemene reserve	257		206	
		1.930		1.329
Vorzieningen				
Voorziening onderhoud	582		542	
Voorziening jubileumuitkeringen	21		23	
		603		565
Kortlopende schulden				
Kooptegoeden abonnees	784		784	
Vooruitontvangen subsidies	494		386	
Schulden aan leveranciers	308		713	
Belastingen en premies	122		118	
Pensioenpremies	37		30	
Overlopende passiva	539		620	
		2.284		2.651
Totaal passiva		4.817		4.545

Categoriale staat van baten en lasten 2020 (x € 1.000)

Jaarverslag 2020

	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
	€	€	€
Baten			
<i>Directe opbrengsten</i>			
Publieksinkomsten	394	654	740
Sponsorinkomsten	5	45	137
Overige inkomsten	194	284	387
	593	983	1.264
<i>Indirecte opbrengsten</i>	686	834	808
Totaal opbrengsten	1.279	1.817	2.072
<i>Structurele subsidie Provincie Limburg</i>	5.580	5.540	5.459
<i>Structurele subsidie gemeente</i>	3	3	3
<i>Overige (niet structurele) subsidies/bijdragen</i>	1.504	937	838
Totaal subsidies/bijdragen	7.087	6.480	6.300
Financiële baten	-	-	0
Totaal baten	8.366	8.297	8.372

	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
	€	€	€
Lasten			
<i>Salarislasten</i>	3.080	3.035	3.021
<i>Afschrijvingen</i>	236	215	177
<i>Huur</i>	1.180	1.183	1.197
<i>Aankopen</i>	614	563	726
<i>Overige lasten</i>	2.649	3.327	3.556
	7.759	8.323	8.677
<i>Financiële lasten</i>	5	4	6
Totaal lasten	7.764	8.327	8.683
Exploitatieresultaat vóór bestemming	602	30-	311-
Bestemming exploitatieresultaat:			
Mutatie bestemmingsfondsen	26-	30-	35-
Mutatie bestemmingsreserves	577	0	0
Mutatie algemene reserve	51	0	276-
	602	30-	311-

WNT-verantwoording

De bruto bezoldiging van de topfunctionarissen van het Bonnefantenmuseum is lager dan het algemene normbedrag van € 201.000 voor de Wet Normering Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. De bezoldiging van de artistiek directeur bedroeg € 157.400. In 2021 heeft een wisseling van zakelijk directeur plaatsgevonden. De bezoldiging van de zakelijk directeurs bedroeg € 62.336 (01.01-31.05) respectievelijk € 21.924 (01.11-31.12). De bedragen zijn inclusief pensioenbijdragen.

De leden van de raad van toezicht van het Bonnefanten zijn onbezoldigd.

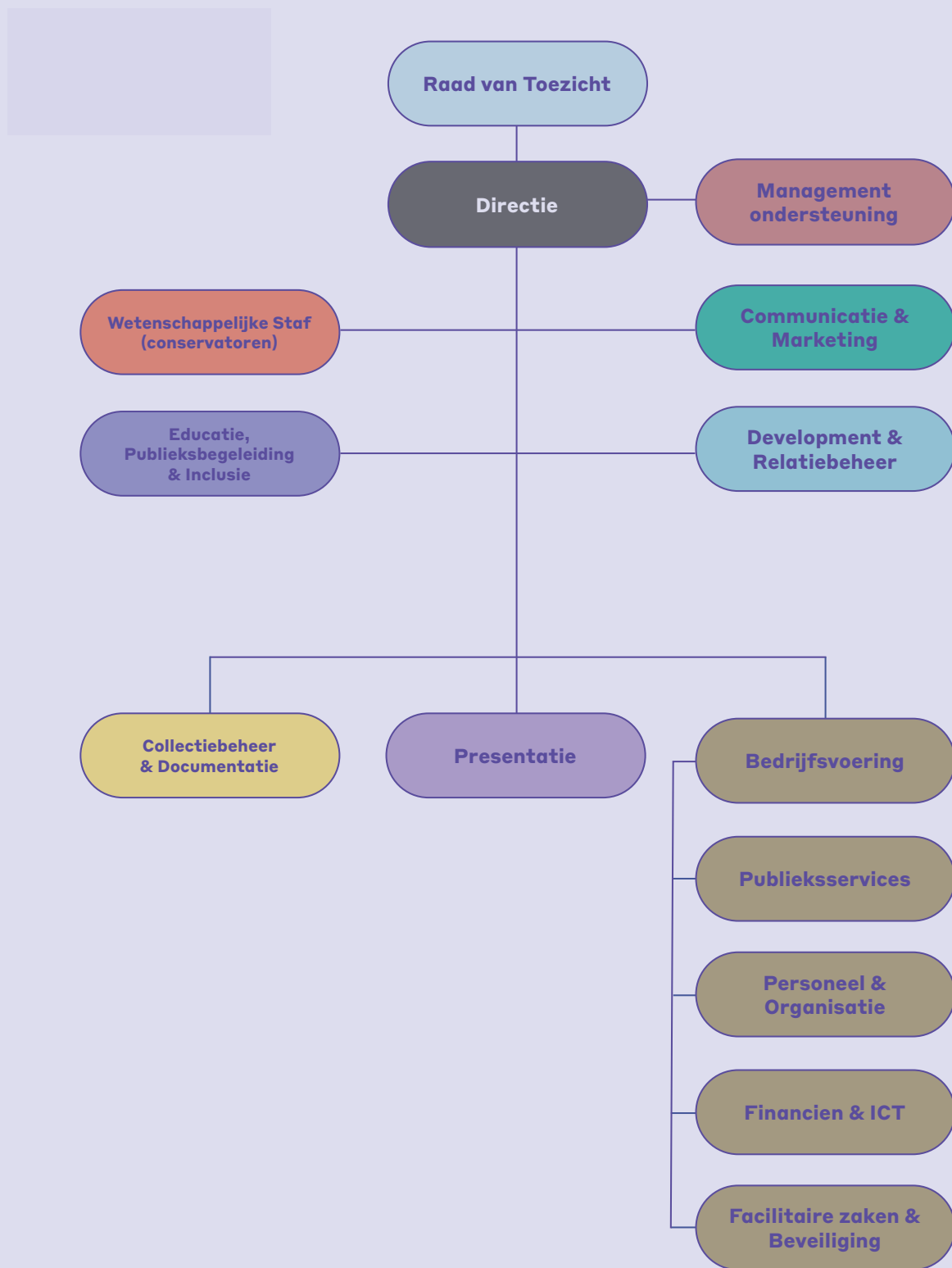
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening 2020

De directie van Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefanten Museum) heeft voorliggende jaarrekening opgemaakt op 29 maart 2021. De Raad van Toezicht van Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefanten Museum) heeft kennisgenomen van voorliggende jaarrekening. De formele goedkeuring heeft de dato 29 maart 2021 plaatsgevonden.

Accountantsverklaring

De gegevens in het financieel verslag zijn ontleend aan de jaarrekening 2020, waarbij op 29 maart 2021 door RSM Netherlands Accountants N.V. een goedkeurende controleverklaring is verstrekt.

Directeur/bestuurder

- Stijn Huijts, artistiek directeur
- Sandra Holtjer, zakelijk directeur (tot 01-06-2020)
- Els van der Plas, zakelijk directeur (m.i.v. 01-11-2020)

Managementondersteuning

- Marjon van Belkom, management assistent

Wetenschappelijke staf

- Paula van den Bosch, conservator hedendaagse kunst
- Lars Hendrikman, conservator oude kunst
- Roxy Jongewaard, artistiek assistent

Educatie, Publieksbegeleiding & Inclusie

- Stefanie Metsemakers, hoofd educatie, publieksbegeleiding & inclusie
- Ingrid van Rooij, assistent conservator educatie (tot 01-09-2020)
- Bas de Wal, medewerker educatie, publieksbegeleiding & inclusie (m.i.v. 01-01-2020 tot 01-10-2020)
- Kim Reijntjens, medewerker educatie, publieksbegeleiding & inclusie (m.i.v. 01-01-2020)

- Thi Hoa Mai Lambrechts, medewerker educatie, publieksbegeleiding & inclusie (m.i.v. 24-09-2020)
- Denise Castermans, medewerker educatie, publieksbegeleiding & inclusie (m.i.v. 19-10-2020 tot 01-01-2021).

Communicatie, Marketing & Persrelaties

- Esther Wagemans, hoofd communicatie, marketing & persrelaties
- Justin Livesey, medewerker communicatie, marketing & persrelaties
- Nathan Verberne, medewerker communicatie, marketing & persrelaties
- Pati Petrykowska, grafisch vormgever (m.i.v. 03-09-2020)
- Marga Nijsten-Lardenoye, medewerker relatiebeheer

Collectiebeheer & Documentatie

- Charlotte Franzen, hoofd collectiebeheer & documentatie (m.i.v. 01-02-2020)
- Tessy Stet, medewerker behoud & beheer (tot 01-05-2020)

- Nelleke Bongers, medewerker behoud & beheer (m.i.v. 01-06-2020)
- Mirjam Meisen, registrar collectie
- José Curfs, registrar tentoonstellingen
- Inge Hoffman, erfgoedtalent (m.i.v. 01-05-2019 t/m 30-04-2020)
- Inge Hoffman, registrar tentoonstellingen (m.i.v. 01-05-2020)

Presentatie

- Jacobien Peeters, hoofd presentaties
- Guus van Engelshoven, projectleider
- Marijntje Knapen, projectleider
- Suzanne Wewers, project-assistent
- Laura Hovens, project-assistent
- Nadine Gouders, project-assistent (m.i.v. 07-01-2020 tot 01-05-2020)
- Nadine Gouders, coördinator project elements (m.i.v. 01-06-2020 tot 01-06-2021)
- Rolly Brouwer, medewerker inrichting (primus inter pares)
- Jeroen Evertz, medewerker inrichting (m.i.v. 01-01-2020)
- François Salden, medewerker inrichting

Personeelsbestand 2020 (vervolg)

- Mat Schepers, medewerker inrichting (tot 23-01-2020)
- Ruud Vondenhoff, medewerker inrichting
- Carlo van den Brand, medewerker audiovisuele technieken

Evenementen en Ontvangsten

- Astrid Bonnier, senior medewerker culturele en commerciële events
- Marij Meese, medewerker reserveringen en ontvangsten

Publieksservices

- Joep Larue, coördinator publieksservice (m.i.v. 01-08-2020)
- Frits Nijenhuis, medewerker front office (balie) en medewerker publieksservice
- Solange Corstens-Brok, medewerker frontoffice (balie)
- Christine van Leeuwen, medewerker frontoffice (balie)
- Denise Castermans, medewerker frontoffice (balie)
- Renee Hamers, assistent coördinator museumshop
- Pascale Leenders, medewerker frontoffice (museumshop)

- Joyce Roncken, medewerker frontoffice (museumshop)

Kunstuitleen

- Lilian Brandts – Rokx, coördinator Kunstuitleen
- Joep Heijnen, medewerker Kunstuitleen (MTB)
- Jeanne Blei – Ponjee, dependance beheerder Sittard
- Ien Lucas, dependance beheerder Roermond
- Annemie Debeye, dependance beheerder Maastricht (tot 12-07 -2020)
- Ellen van Wieringen – Doreleijers, dependance beheerder Maastricht (m.i.v. 15-06-2020)
- Mariëlle Hodzelmans, dependance beheerder Venlo
- Helga van Leipsig, dependance beheerder Venlo

Financiën & ICT

- Michel van der Graaf, controller
- Gerda Bakker, medewerker financiën
- Pascale Lenting, medewerker financiën

Personeel & Organisatie

- Monique Gerets, medewerker personeel & organisatie

Facilitaire Zaken en Beveiliging

- Guus Baade, coördinator facilitaire zaken en beveiliging
- Arno Claessens, medewerker facilitaire zaken/inrichting (MTB) (tot 16-04-2020)

Stagiaires

Lilyamee van Batum, Loïs Geerlings, Joes Hermans, Roos Kwakman, Thi Hoa Mai Lambrechts, Mirthe Muurmans en Frederike Roelofs.

Vrijwilligers

Pierre Ackermans, Erica Casius, Wilmien Coumans, Jeanne van Dijk, Hens Gardeneers, Miet Geebelen, Marie Louise Geenen, Nicole Groothuijsen, Margot Hooft, Karin Kleijnen, Hans Meulman, Marianne Meulman-van Asperdt, Truce Oirbons, Simone Pekelharing, Anne Smits, Ernst Visser, Tess Vossen, en Andre van der Zanden.

Museumgidsen en museumdocenten:

(freelancers)
Paddy de Bruijn, Ans van de Bund, Denise Castermans, Jennie Casu, Heidi Ector, Kiki Goossen, Marijk Greweldinger, Carla Hendrix-Vogels, Nancy Janssen, Marina Jonker, Olivia van de Koppel, Ilse van Lieshout, Monika Martens, Vivian Pinckaers, Annick van Pol, Marjo Smeets, Mieke Vanderputte, Bas de Wal en Andre van der Zanden.

YOUNG OFFICE

Nienke de Bruin, Xia Coenen, Tim van Geleuken, Anneke Haane, Jerel Heijl, Dewi Hombergen, Julia van de Kar, Juul Knols, Puck Knols, Ammy Lê, Laura Lumueno, Renée van der Maden, Esther-Lauren M'Bilo, Lieve Otten, Nick Peters, Robin Pocornie, Karlijn Scheffers, Chrisje Sieben, Eva Smeets, Sterre van der Ven, Lukas Vonk .

Werkgroep 1,5 meter kantoor

Guus Baade, Monique Gerets Michel van der Graaf, Esther Wagemans.

Werkgroep 1,5 meter museum

Guus Baade, Astrid Bonnier Lilian Brandts , Solange Corstens (t/m 1 oktober) Joep Larue (vervangt Solange Corstens per 1 oktober) Stefanie Metsemakers, Jacobien Peeters, Esther Wagemans, Fleur Vaessen (Ipanema) en Freek Joosten (Ipanema).

De Stichting Collectie Bonnefantemuseum is op 10 september 2007 statutair opgericht in Maastricht. Het bestuur (ten minste vijf leden) wordt gevormd door drie leden van de raad van toezicht (onder wie de voorzitter) en de directie van de Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefantemuseum).

De stichting stelt zich ten doel:

- Het in stand houden en uitbreiden van de collectie ter ondersteuning van de belangen van de Stichting Provinciaal Museum Limburg (Het Bonnefantemuseum);
- Het verrichten van alle verdere handelingen, die met vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn, zoals het in stand houden van een aankoopfonds.

De stichting probeert deze doelen te bereiken door het verwerven van kunstwerken, die naar het oordeel van de directie van het museum in het verzamelbeleid van het museum passen, teneinde deze aan het museum ter beschikking te stellen voor exposities, onderzoek en publicaties. Door het werven van subsidies, sponsorgelden, andere bijdragen en het werven van donateurs en begunstigers, alles voor zover daardoor verworven gelden ten doel hebben het in stand houden en uitbreiden van de collectie, alsmede al hetgeen met het voorgaande rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

De in een jaar aangekochte kunstwerken worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie verantwoord. Het eigendom wordt overgedragen aan de Stichting Collectie Bonnefantemuseum.

De Stichting Collectie Bonnefantemuseum stelt jaarlijks een jaarrekening op. Het bestuur van de stichting bestaat ultimo 2020 uit de volgende leden:

- C.P.W.J. Stienen, voorzitter
- prof. dr. C.J.M. Zijlmans, secretaris
- ir. N.H. Gerardu, penningmeester tot 31 december 2020. L. Schouterden neemt deze rol vanaf 1 januari 2021 over.
- A.J. Huijts
- S.M.E. Holtjer – Mols tot 1 mei 2020. Vanaf 1 november neemt E.A. van der Plas deze rol over.

Het bestuur van de Stichting Collectie Bonnefantemuseum heeft in 2020 één keer vergaderd. Aan de orde kwam de vaststelling van de jaarrekening 2019.

Vereniging Vrienden van het Bonnefantemuseum (hierna VVB) is een actieve vereniging die het museum financieel ondersteunt en meer bekendheid geeft. Daarnaast organiseert de vereniging tal van activiteiten voor haar leden. Ultimo 2020 telt de VVB 305 leden.

Het bestuur van de vereniging kwam het afgelopen jaar vijfmaal fysiek bij elkaar en had viermaal een digitale zoom-vergadering. Daarnaast heeft het bestuur viermaal overleg gevoerd met de directie van het Bonnefantemuseum.

Het bestuur van de Vereniging Vrienden van het Bonnefantemuseum bestond op 31 december 2020 uit de volgende personen:

Voorzitter:

Guido Beckers

Penningmeester:

Harry Degens

Secretaris:

Irene Raedts-Schreuder

Bestuursleden:

Matthia Tacken, Hetty

Cremers, Gerda Baltis.

Een deel van de contributiegelden van de VVB wordt gestort in een speciaal fonds,

waarmee het museum in staat wordt gesteld aankopen mogelijk te maken. Op deze manier levert de VVB een interessante bijdrage aan de collectievorming van het museum. In 2019 heeft de VVB een bijdrage aan het jubileumgeschenk omgezet in een definitieve bijdrage aan een collectieboek voor het museum. Deze publicatie, getiteld *Ooggetuigen*, verscheen in 2020 en is wijd verspreid. De Vrienden konden een exemplaar tegen een sterk gereduceerde prijs aanschaffen.

Ook de VVB had last van corona, waardoor het activiteitenprogramma vanaf half maart grotendeels tot stilstand kwam. De volgende activiteiten hebben wel onder leiding van de excursie- en activiteitencommissie van de VVB plaatsgevonden in 2020:

- 4 januari 2020: voorbereiding excursie naar museum Jan en Cobramuseum, beide in Amstelveen.
- 21 januari 2020: Nieuwjaarsreceptie.
- 7 februari 2020: Bezoek tentoonstelling Mark Manders.
- 12 februari 2020: Bijeen-

komst excursie- en activiteitencommissie.

- 10 maart 2020: Voorbereiding excursie Angelika Kauffmann in Düsseldorf.
- 13 maart 2020: Bezoek aan galerie Jolie.
- 26 oktober 2020: Lezing van Arjen van Prooijen in het Auditorium van het museum.
- 4 november 2020: Lezing van Arjen van Prooijen in het Auditorium van het museum.
- 30 oktober 2020: Bezoek aan Marres.

In 2020 zou de Vereniging Vrienden van het Bonnefantemuseum ook haar uitgestelde 35-jarig jubileum vieren. Officieel bestond de Vereniging in 2019 vijfendertig jaar, maar het jubileumfeest werd bewust een jaar uitgesteld, om het samen met het museum te vieren, dat in 2020 haar 25-jarig jubileum van het Aldo Rossi gebouw had. Helaas stak COVID-19 een stokje voor alle geplande feestelijkheden. Wel is er door het bestuur naarstig gewerkt aan de totstandkoming van een speciale jubileumuitgave die naar verwachting in 2021 dan eindelijk aan de Vrienden uitgereikt zal worden.

Dank verschuldigd aan

Graag danken we onze vrienden, donateurs, partners, sponsors en grote financiers, zeker voor het afgelopen jaar, dat door corona werd getekend. Het was een moeilijk jaar met veel onzekerheden. Wij stellen het ten zeerste op prijs dat juist in deze tijd de Provincie Limburg en het Ministerie van OCW ons extra steun hebben geboden.

Naast de Provincie Limburg zijn onze vaste partners de BankGiro Loterij, DSM en het Mondriaan Fonds. Zij maken onze reguliere activiteiten mogelijk en dragen bij aan onze ambitieuze programmering. Daarnaast zijn projecten in het museum niet mogelijk zonder de steun van publieke en private fondsen, particulieren en bedrijven. We willen hier dan ook graag van de gelegenheid gebruik maken om hen van harte te bedanken. Zonder de (financiële) bijdragen en (morele) steun is het voor het Bonnefanten moeilijk het museum op hoog niveau te blijven runnen. Wij zullen de relaties met deze partijen en mogelijk met andere in de nabije toekomst nog meer versterken.

BLKNWS van Kahlil Joseph

Wij danken Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation voor hun bijdrage aan de bijzondere presentatie van een topstuk in onze collectie, het kunstwerk *BLKNWS* van Kahlil Joseph, in het kader van hun initiatief De kracht van onze Nederlandse collecties. Ook zijn wij Fonds 21 dankbaar voor het mogelijk maken van de presentatie van de video-installatie *BLKNWS* van Kahlil Joseph op twee satellietlocaties, OSCAM in Amsterdam Zuid-Oost en het HipHopHuis in Rotterdam. Daarmee is een unieke verbinding tot stand gekomen die optimaal recht doet aan de intenties van de kunstenaar.

Zilver met Schwung

Dankzij bijdragen van het Elizabeth Strouven Fonds, de Stichting Bonhomme Tielens, de Provincie Limburg en de Gemeente Maastricht hebben wij in 2020 en 2021 een nieuwe, permanente zaal kunnen inrichten voor het Maastrichts zilver. Wij zijn al deze instanties zeer erkentelijk voor de ruimhartige financiële steun.

Bonnefanten First Fridays

Dankzij de Extra Project bijdrage van de BankGiro Loterij en bijdragen van Provincie Limburg en Gemeente Maastricht, zijn wij in 2020 gestart met een pilot van gratis toegankelijke maandelijks avondopenstellingen van het museum. Wij zijn hen dankbaar dat zij dit met ons mogelijk maken.

YOUNG OFFICE

Wij danken Fonds 21 en VSBfonds voor het structureel bijdragen aan de jongerenafdeling YOUNG OFFICE (YO) van het Bonnefanten, zodat de leden van YO kunst en cultuur op geheel eigen wijze kunnen ontsluiten voor jongeren en studenten.

Bijzondere bijdragen

Het Mondriaan Fonds droeg in het kader van de regeling Kunstenaarshonorarium in 2020 bij aan drie tentoonstellingen. Waarvoor dank! Tevens ontving het Bonnefanten een bijdrage collectieprogramma's erfgoedinstellingen van het Mondriaan Fonds voor aankopen in 2020.

Bruikleengevers

Wij danken onze langdurige bruikleengevers: de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Fundatie Willem en Jeanne Neutelings, de Stichting Bisschoppelijk Museum, het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap, Stichting Bonhomme Tielens, Stichting Wagner-de Wit en verschillende privéverzamelingen.

Mecenaat aan de Maas

Wij danken onze mecenasen voor hun (onder) steun(ing), te weten Oostwegel Collection: Hotels, Restaurants, Meetings & events; Hago Nederland; Intergarde; Mediaservice Maastricht; Strukton Worksphere Elsloo en diverse andere bedrijven en/of organisaties die anoniem wensen te blijven.

Vrienden van het Bonnefanten

Het museum dankt de Vereniging Vrienden van het Bonnefanten voor haar steun, in het bijzonder aan de collectiepublicatie *Ooggetuigen* (2020) waaraan ze hebben bijgedragen.

Het Bonnefantenmuseum Fonds

Wij danken alle donateurs die met hun genereuze bijdragen Het Bonnefantenmuseum Fonds ook in 2020 weer hebben laten groeien, zodat ook toekomstige generaties kunnen blijven leren en genieten van het bijzondere culturele erfgoed van het Bonnefanten.

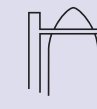
provincie limburg
gesubsidieerd door de Provincie Limburg

BankGiroLoterij
WIN MEER. BELEEF MEER

DSM
BRIGHT SCIENCE. BRIGHTER LIVING.

Vrienden
Bonnefantenmuseum

Beeldcredits

p. 31 Opening tentoonstelling *Bumped Body* van Paloma Varga Weisz. ©Manor Lux 2019

p. 32-33 Paloma Varga Weisz, *Galgenfeld*, 2003. Collectie Bonnefanten. ©Manor Lux 2019

p. 35, 36-37 Opening tentoonstelling *Tierra Firme* van Jan Hendrix. ©Manor Lux 2019

p. 38-39 Kunstenaar Morena Bamberger in haar presentatie *The Studio #2: Ethereality*. ©Manor Lux 2019

p. 41 Opening tentoonstelling *The Absence of Mark Manders* van Mark Manders. ©Manor Lux 2020

p. 42-43 Mark Manders, *Head Study on Concrete Floor*, 2015-2016. Kunstwerk is deel van tentoonstelling *The Absence of Mark Manders*. ©Manor Lux 2020

p. 44-45 Mark Manders, *Still Life with Thin Red Line*, 2015-2019. Kunstwerk is deel van tentoonstelling *The Absence of Mark Manders*. ©Manor Lux 2020

p. 46, 48-49 Opening groepstentoonstelling *Beating around the bush #6: Scenes from the Anthropocene*. ©Manor Lux 2020

p. 51-53 Opening tentoonstelling Ger Lataster: *Fragmenten uit zijn leven en oeuvre*. ©Manor Lux 2020

p. 54 Opening groepstentoonstelling *SAY IT LOUD*. ©Paco Nunez 2020

p. 56-57 Kahlil Joseph, *BLKNWS*, Original Variations (Unique Variant #6), twee-kanaals filminstallatie, 2019. Kunstwerk is deel van groepstentoonstelling *SAY IT LOUD*. Collectie Bonnefanten. ©Bonnefanten 2020

p. 58-59 Raquel van Haver, *Amo a la Reina*, 2020. Kunstwerk is deel van groepstentoonstelling *SAY IT LOUD*. ©Bonnefanten 2020

p. 60 Kent Chan, *Hot House*, 2019-2020. ©Peter Cox 2020

p. 63 Opening tentoonstelling *Voice Over* van gastcurator Maayan Sheleff. ©Manor Lux 2020

p. 64-65 Gastcurator Maayan Sheleff op de opening van de door haar gecureerde presentatie *Voice Over*. ©Manor Lux 2020

p. 66 Joannes l'Herminotte (1732-1802), *Drie-kranen kan*, 1758-60.

Collectie Bonnefanten, verworven met steun van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Themafonds Zilver) en een anonieme particuliere schenker. ©Bonnefanten 2020

p. 69 Marta Volkova en Slava Shevelenko, *The Karl Marx Residence*, 2019. Kunstwerk is deel van groepstentoonstelling *Beating around the bush #6: Scenes from the Anthropocene*. Collectie Bonnefanten. ©Peter Cox 2020

p. 70 Gerrit van Bakel, *Het Baldurwagentje*, 1984. Kunstwerk is deel van groepstentoonstelling *Beating around the bush #6: Scenes from the Anthropocene*. Collectie Bonnefanten. ©Peter Cox 2020

p. 72-73 Alia Farid, still uit *At the Time of the Ebb*, 2019. Kunstwerk is deel van groepstentoonstelling *Beating around the bush #6: Scenes from the Anthropocene*. Collectie Bonnefanten. ©Peter Cox 2020

p. 74 Jan van Steffeswert, *Rijk geklede dame*, 1510. Collectie Bonnefanten. ©Peter Cox 2020

p. 78 Mark Manders, *Falling Dictionaries*, 2005-2019. Kunstwerk is deel van tentoonstelling *The Absence of Mark Manders*. Collectie Bonnefanten. ©Manor Lux 2020

p. 86 Bonnefanten First Fridays #1, Bonnefanten blaast omver!, workshop, 7 februari 2020. ©Manor Lux 2020

p. 89 Bonnefanten First Fridays #2, YOUNG OFFICE Takes Over, 6 maart 2020. ©Guy Houben 2020

p. 90 Museumreisleidster Skye op tour door het museum. ©Bas de Wal 2020

p. 93 Aspha Bijnaar, kwartiermaker Musea Bekennen Kleur, tijdens een Plenair Overleg in Bonnefanten. ©Bonnefanten 2020

p. 94 Start Reflectiesessies van Musea Bekennen Kleur met een Keti Koti Tafel, in Centraal Museum te Utrecht. ©Musea Bekennen Kleur 2020

p. 96 Sean Purdy, designer Barnbrook Londen, detail visuele identiteit. ©Bonnefanten 2020

p. 99 Betye Saar, *Sunnyland (On the Dark Side)*, 1998. Kunstwerk is deel van groepstentoonstelling *SAY IT LOUD*. ©Gert Jan van Rooij 2020

p. 100-101 Sean Purdy, designer Barnbrook Londen, detail visuele identiteit. ©Bonnefanten 2020

p. 102 Screenshot nieuwe website Bonnefanten. ©Bonnefanten 2020

p. 107 Tuan Andrew Nguyen, *The Specter of Ancestors Becoming*, vier kanalen video-installatie, 2019. ©Tuan Andrew Nguyen 2020 & James Cohan, New York. Kunstwerk is deel van groepstentoonstelling *SAY IT LOUD*.

p. 108 Bonnefanten First Fridays #2, YOUNG OFFICE Takes Over, 6 maart 2020. ©Guy Houben 2020

p. 109, 111 Opening tentoonstelling *Voice Over* van gastcurator Maayan Sheleff. ©Manor Lux 2020

p. 112-113 Opening groepstentoonstelling *Beating around the bush #6: Scenes from the Anthropocene*. ©Manor Lux 2020

p. 114 Bonnefanten Kunsttuleen, locatie Maastricht, detail. ©Bonnefanten 2020

p. 116-117 Museumshop en Bonnefanten Kunsttuleen, ©Ewout Huibers 2020

p. 120-121 Opening tentoonstelling *The Absence of Mark Manders* van Mark Manders. ©Manor Lux 2020

p. 128-129 Bonnefanten First Fridays #1, Bonnefanten blaast omver!, workshop, 7 februari 2020. ©Manor Lux 2020

p. 132-133 Medewerkers Bonnefanten bezig met voorbereidingen voor de nieuwe permanente presentatie van het Maastrichts zilver. ©Bonnefanten 2020

p. 136-137 Heropening van het museum in juni 2020; aanwezige medewerkers allen gekleed in het speciaal ontworpen T-shirt met het opschrift *alleen samen houden we het museum open!*.

p. 140-141 Bonnefanten gefotografeerd door Kim Zwarts ©Bonnefanten 2020

